ኤርትራ ሓዳስ

16ዶት ሰነት ዕልብ 37 | ኣርቡዕ 06 ሰብተምበር 2023 | ዐውል 2.00 ነቕፈ

ርኢስ ኢሰያስ ኣፈወርቂ እት ወዕለ ሓለት ጀው ኣፍሪቐ ሸሬሕ ቀደመ

ዲብ ዮም 4 ሰብተምበር እብ እጅትመዕ ወዘረእ ለአንበተ ወዕለ ሓለት ጀው ኣፍሪቐ፡ ማሌ እብ እጅትመዕ ሜርሐት ድወል ወሕኩማት፡ ክምሰልሁመ መስኡሊን እድንያይ ወናይ መንጠቀት መነዘማት እት ለአተላሌ ወዕልቱ።

ርኢስ ኢሰያስ ኣፈወርቂ፡ አስባብ ተቀዩር ሓለት ጀው አፍሪቐ ወእኩይ ተእሲሩ ዲብ ክልቀታይት መሕደሮ፡ ብዝሔ ሐያት፡ ኣብሑር ወሚሒጣት፡ ክምሰልልሁመ ርዝቅ ዕጬይ ወሔዋናት ከደን፡ እብ መጅብለ ድወል ለልተብዑ ሰያሳት ወበራምጅ ለወዴሕ መብደእ ኤረትርየ ወጋብሆቱ ለከሰሰ ሸሬሕ አስመዐ።

ሓለት ተቀዩር ጀው፡ እብ ክሉ እትጅሃተ ምነ ሰኒ ለሻቅል ተሕድያት ዘበንነ እት ትገብእ ትመጽእ ክምሰል ህሌት ለአከደ ርኢስ ኢሰያስ፡ እት ብዕድ መሻክል እንዴ ትወሰከት ተእሲረ ዲብ አፍሪቐ ድቁብ ክምሰልቱ እት ለአፍህም፡ ሻፍገት ዐቦት እቅትሳድ እግል አከዶት ለህሌት መቅደረት፡ ቅድረት ወንየት ናይለ ቃረት እንዴ ሀንአ፡ እግል ኣብካት መናበረት ምስተቅብለ አጅያል ዲብ ብቆት ለካሬ ክምሰልቱ ኣብረሀ።

"መቅድረት ወተእሲር ናይለ እንወድዩ ጸገም ሕበር፡ ምስል መቅሬሕ ናይለ እብ ወጠንያይ፡ ናይ መንጠቀት ወእድንያይ ደረጃት ለለህሌ እሉ ዱቅሪ መራሕል መትጻባጥ ወዕላቃት ቡ" ለቤለ ርኢስ ኢሰያስ፡ ዲብ ደረጀት ክል ደውለት፡ ለነአፈግሩ ዐገል ወለእንረሰሙ ሰታቲባት ፍዕል፡ እግል እሊ እድንያይ ተሐዲ ሰራይ እግል ልግበእ እሉ ሰበት ኢቀድረ፡ እብ ደረጀት ቃረት እት ፍዕል ለልውዕል በራምጅ ሴድያይ ዶር ክምሰል ለሀሌ እሉ ወደሐ።

እሊ እድንያይ ተሐዲ ተቀዩር ሓለት ጀው እግል ጋብሆት፡ ኣፍሪቐ እግል ለአሸቄ ለቀድር እት ፍዕል ለልተርጀም ሰታት-ወቅት፡ መትሰዳዳይ እግል ትጠውር ክምሰል ወጅብ ለሸርሐ ርኢስ ኢሰያስ፡ አፍሪቐ ምን ሕኔት እዴሀ እግለ ሓድረት ሓለት ለኬልም ጋራት ወእግል ጥረቂት ብዕዳም ትመድድ፡ አርዛቀ እንዴ አትሐሶሴት ሸንሀተ እግል ተአትምም ክምሰል ወጅበ ሐበረ።

ዲብ ደንጎበ ህዬ፡ " ሰብ ጥረቂት" ለልትበሀሎ እበ በይአዉ ገለድ ናይ ቢልዮናት ዶላራት ለልትፈገዕ እግል ኢለሀሌ እት ለአተምብህ፡ " ክም አፍሪቅዩን ምነ እግል ክሉ እት ቤዕ ወሸረ ለለኣቴ መተንካብ እት ብዕዳም እግል ንትባለሕ፡ አርዛቅነ እብ ኖስነ እብ ዋጅብ እንዴ ሐንፈልነ፡ በራምጅነ እት ፍዕል እግል ነውዕል ወጅብ" ቤለ።

እሊ ክእነ ዲብ እንቱ፡ ርኢስ ኢሰያስ መጥመጦርለ ወዐለ፡ ሜርሐት እብ ለትነዘመ መራሕል ህድግ ሕበር ክምሰል ሻረከ ወልቃኣት ክምሰል ወደ ለኣይክ ወዛረት እዕላም ሐበረው።

ርኢስ ኢሰያስ ኣፈወርቂ፡ ርኢስ ዊልያም ሩቶ እብ አሳስለ ወደየ እግሉ ዐዙመት፡ ዲብ ዮም 4 ሰብተምበርቱ አስክ ኬንየ ለሳፈረ።

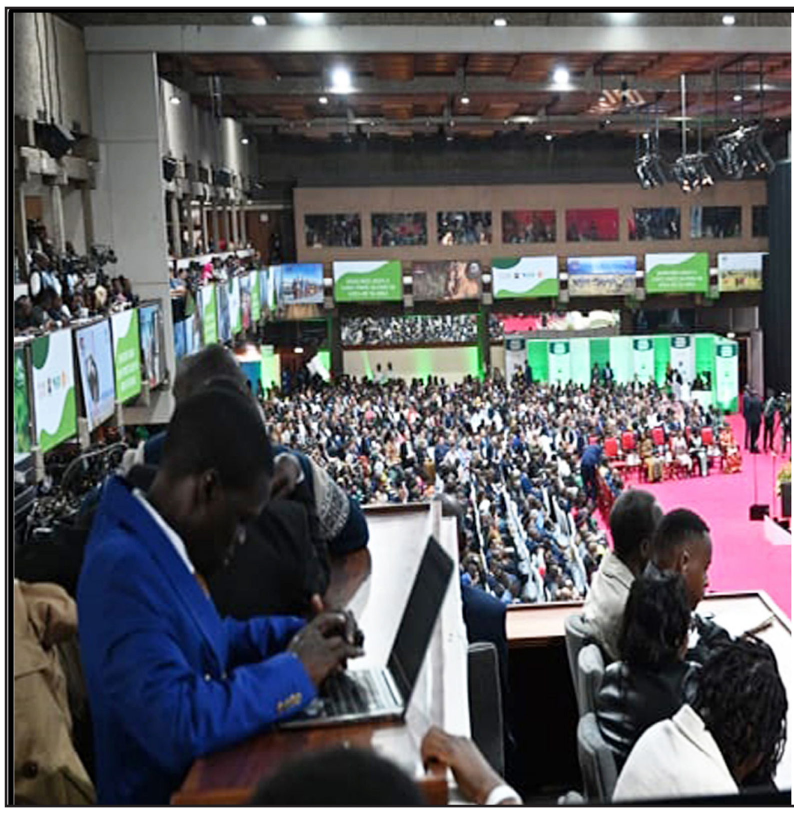

እት እስብዳልየት ብርሃን ዐይኒ ዐመልያት ዕንታት ገብእ

እት እስብዳልየት መርጀዕየት ብርሃን ዐይኒ፡ ምስል ሐሽም ሐካይም 'መሸሮዕ ሂማላያ ካታራክት' እብ መትዓዋን፡ ምን ዮም 3 ሰብተምበር እንዴ አንበተ ናይ ቅርሐት ዕንታት ዐመልያት ገብእ ሀለ።

እብሊ እግል ሳምን ለለአተላሌ በርናምጅ፡ እግል ሐድ አልፍ መዋጥን ዐመልያት እግል ልግበእ ሰታት ክምሰል ሀለ ለሐበረ ሚዲካል ዳይሬክተር እስብዳልየት ብርሃን ዐይኒ ዶ/ር ከሕሳይ ፍሰሓጽዮን፡ እብ ተውሳክ እት ኤረትርየ እግል ሰልፍ ኢነት ናይ 'ኮርንያ' ዐደዮት ዐመልያት ክም ገአ ሐበረ።

መጥ-መጦር እሊ፡ እት ፍንጌ አንፋር እስብዳልየት መርጀዕየት ብርሃን ዐይኒ ወለ ናይ ካርጅ መኤምረት ሕክምነ ዕንታት ናይ ዕልም ወመትባዳል በራምጅ ክምሰል ሀለ እብ ተውሳክ ሐበረ።

12 አንፋር ለብእቶም ሐሽም ሐካይም መሸሮዕ ሃማላያ ካታራክት' እንዴ መርሐ ለመጽአ ነፈር ቦርድ ዳይሬክተራት ዶ/ር መንግሰ ባይሩ፡ ለሐሽም እት ሰነት 2019 እግል ሰልፍ መረት እት ኤረትርየ እግል ዝያድ 1.400 መዋጥን ዐመልያት ክምሰል ወደ እት ሸርሕ፡ እትሊ ናይ አዜ እብ ዓመት እግል ሐድ አልፍ ናይ ቅርሐት፡ ወእግል ዝያድ 20 ህዬ ናይ 'ኮርንያ' ዐደዮት ዐመልያት ክምሰል ወደው ወደሐ።

ዶ/ር መንግስ እንዴ አትለ፡ ሰደይት ኣላት ለወደው እሎም ኤረትርዩን ሰካን ቅብለት አምሪከ ሐመደ።

እተ ዐመልያት ምነ ሻርኮ ሀለው አንፋር ሐሽም ሐካይም "መሸሮዕ ሂማላያ ካታራክት" ዶ/ር ማት አሎሻ እብ ተረቱ፡ እት ኤረትርየ ዐመልያት ዐደዮት 'ኮርንያ' ምን አንበተ ለትሰመዐዩ ፈርሐት ሸርሐ።

ሸሬሕ ሰሕፌ

ፋእደት ለአለቡ ዋይዲብ ግምሸ!

እተ ሐልፈየ አምዔላት፡ ወጠንያይ ወናይ ዓዳት ተጀሞዕ ኤረትርዩን እት ካርጅ እግል ሐምረጎት፡ እግለ ዕላመት ኤረትዩን ላቱ፡ መትነዛም ውጁህ' ናይ ወጠን ወሀውየት ሐበን ለታክያቱ ዓዳት ወቅየም እግል አትካፋእ፡ እብ ምስምሳሁ ህዬ ብዕድ አጄንዳት ሰያሰት እግል ከዲም፡ ዲብ ገሌ ድወል ነዐር እት ልዳረከ ትረአ። እሊ እኩይ መዋዲት እሊ፦

1) ለኢጀጌሕ ሰሙድ ሸዐብ ኤረትርየ ለአበህረረየን ዐባዩ መአሰሳት ስለለ (አስክመ ሞሳድ) ሰባተት ሸዐብ ኤረትርየ እግል ለሐማርጎ ሑዳም አዝናብ ሰቱቱ ለህለው፡ ፋእደት ለአለቡ ዋይዲብ ግምሸ ቱ። ተፋሲሉ ዲበ ተሌ አውቃት።

2) እብ ሰበት፡ " ኤረትርዩን ላጅኢን" ልትነሸር ለህለ ሕሰይመ ክሉ ጀላብ እግል ለኣምሩ፡ ሐቃይቅ ለልአርኤ ተፋሲል ተወዴሕ እግል ልተላሌ ቱ።

ውዛረት እዕላም
አስመረ
05 ሰብተምበር 2023

ርኢስ ኢሰያስ ምስል ርኢስ ባንከት ዐማር አፍሪቀ ለህድግ

ርኢስ ባንከት ዐማር አፍሪቀ ዶክቶር ኣኪንዉሚ አደሲና፡ ዲብ ሄለል ሰብተምበር ምስል ርኢስ ኢሳይያስ አፈወርቂ እንዴ ትራከበ ሀድጉ። ለህድጎም ዲብ ሐርስ፡ ጣቀት፡ ጠወሮት ግንራሪብ በሐር ወብዕድ መጃላት እቅትሳድ እተ ትገብእ መዓወነት ለአተንከበት ዐለት።

ለዲብ ኤረትርየ ዝያረት ክልኤ-ምዕል ለወደ ርኢስ ባንከት ዐማር አፍሪቀ ዶክቶር ኣኪንዉሚ ኣደሲና፡ ዮም ሐቆ አድህር ርኢስ ኢሳይይሳ አፈወርቂ እንዴ ተለዩ፡ እት አቅሊም ግብለት -ምዴርየት ድባርወ ልትሰርገል ለህለ በራምጅ ዐማር ረአ።

ዝያረት ዶክቶር ኣኪንዉሚ፡ ከዛናት ምስላም ወሎን፡ ወምስሉ እንዴ ትጻባጠ ገብእ ለህለ ወራታት ሕፍዘት ማይ፡ ብንየት-ተሕትየት ሐርስ፡ ስናዐት ሐርስ፡ ጣቀት ጸሓይ፡ ክምሰልሁመ ተዋብ ንዋይ ወዕ'ማር ሐሊብ ለከምከማቱ።

ዲብለ ዝያረት፡ ኤረትርየ እብ መቅደረት ኖሳ ለበኔቱ ባስካት ማይ፡ ጻብጡ ለህለ ቅያስ፡ ሐርስ-መስኖ እግል አርሐቦት ልትሰርገል ለህለ መሻሬዕ ዲብ መትቀዳም እቅትሳድ ኤረትርየ ለልህሌ እግሉ ዶር እባ ከስስ፡ እብ ሰብ መቅደረት ወውቁላም ሰብ-ሰልጠት ተውዴሕ ተሀየበዩ።

ርኢስ ባንከት ዐማር አፍሪቀ ዶክቶር ኣኪንዉሚ ኣደሲና እግል ኤሪነ እተ ሀበየ ሐብሬ፡ ኤረትርየ እብ መቅደረት-ኖስ ባንየቱ ለህሌት ባስካት ማይ ወምስሉ ለትገይስ ብንየት ተሕትየት ወመአሰሳት እብ ዕንቱ እንዴ ገንሐ እግል ልሸሀድ እቡ ምን ቀድረ ፋሬሕ ክምቱ ወክም ወድ አፍሪቀ ህዬ ክም ሐበነዩ እት ለሐብር፡ 'ብጽሕት ለህሌት መቅደረት ወበቃዐት፡ ሩእየት ሸዐብ ወሕኩመት ኤረትርየ ዲብ አስበቀት ሐዞት-ውቅል ክም ተህሌ እግለ ዳምን አነ" እት ልብል፡ ባንከት ዐማር አፍሪቀ እግል ትሰደዩ ለበ መዳሊት አከደ።

ዲብለ ዝያረት፡ ወዚር ማልየት ወዐማር ወጠን ዶክቶር ገርጊስ ተኽሌሚካኤል፡ መስኡል ሸኡን እቅትሳድ ጀብሀት ሸዐብየት እግል ዲሞቅራጥየት ወዐዳለት አሰይድ ሐጎስ ገብረህይወት፡ መስኡል መርከዝ ከራይጥ ወሐብሬ ጆሜትረ ጌታቸው መርሃጽዮን፡ ክምሰልሁመ መመቅርሓይ ሸቅል መአሰሰት ተዋብ ንዋይ ወአዝርአት አሰይድ ክብረአብ አብርሃም ሓድራም ዐለው።

ኤረትርየ ሐዳስ

ክል አርቡዕ ለትጠ'በዕ ጀሪደት

<u>መዳልያይ፦</u>
መሐመድ እድሪስ

ለይኣውት ወአርተዖት
* ዘህረ ዐሊ
* ፋጥነ ኣድም

ተለፎን፡ 121797/07121322
ፋክስ፡127749፡ ዕ.ሰ.ቡ፡ 247

<u>ተውዝዕ ጀሪደት፡</u>
ተለፎን፡ 200454

<u>አትአመሮት፡</u>
ተለፎን፡ 125013፡ ዕ.ሰ.ቡ፡ 1284

ሸሬሕ ጀብሀት ሸዐብየት እብ መናሰበት ሐቴ ሰብተምበር 2023

ዝክረት 62 ሰነት መትአምባት ግድለ እብ ሰላሕ ጀላብ ሕርየትነ፡ እተ ንትዘክር ወእንፈቅድ ዲቡ ለህሌነ ናይ ዮም ዓመት ዝክረት ሐቴ ሰብተምበር፡ ክምሰለ ናይ ዲመ እብ ክሱስለ ለኢትበሌ ወለኢተሀሰሰ አህምየት ተእሪከ ወተርጀመተ እግል ነአተላሌ ወንጌምም ዋጅብቱ። ሐቴ ሰብተምበር ዲብ ናይ ኤረትርየ ታእሪክ ክምሰል አምዕል ገለድ ሕጡጥ ወዝክረት ሐበንተ። ሰበት እሊ ክም ሐቴ ምን ለቀለየ አምዔላት ዓያድ ወጠነ ለቀሌት አካን ሰበት በ፡ እብ ኩሉ ሸዐብ ኤረትርየ ዲብ ዐድ ወካርጅ እብ ለተአስትህለ ሕሸመት ዐየዶተ ነባሪ ወጠነ ጋብእ ሀለ።

ኤረትርየ እበ ረዩም፡ መሪር ወኢልትቀደር ልትበህል ለዐለ ግድለ፡ ምን ነከከክ መስታዕምረት እብ ሒለት፡ እብ ኤማን ወሰባተተ እንዴ ትፈርቀቀት ሀለዮተ አከደት። እብ ግድለ መሪር ምን ረመጭ እሳት ለትወለደት፡ ሐቆ ሕርየተ ህዬ፡ ወራራት ብዞሕ እንዴ አፍሸለት፡ ጸብኢት ድቁባም ዐለም እንዴ ዳፍዐት ቱ ሑር ሀለዮተ ለአሰበተት። እትሊ ወቅት እሊመ፡ ናይ መስተቅበል ረሀየተ ወዐማረ እግል ተአክድ፡ ዲብ አርወሐተ እንዴ አምነት ትትጋደል ለሀሌት፡ እብ ዐላይም ኤማን ወሰባተት ለትትአመር ወትትሌሌ ዐድ መሔርበይት ተ። ዲብ ኤረትርየ ምለዐል ኩሉ ብዕድ አርዛቅ ለልትረተብ ለቀለ ክብት፡ ሩእየት ዋድሐት፡ ፈህም ዛይድ፡ ሐጠጦት ዲብ መብዳእ ዓድል ወሳብት፡ ለኢትትፈንጠር ውሕደት፡ ሒለት ኤማን፡ ካህላት ወበታከት ተ። እለ ቅወት እለ ህዬ፡ ታክያት ወጠን ወፍጥር ሸቅል ዐማር ወረሀየት ተ። አባያምነ ህዬ እለ አማን እለ ሰበት ለአምሮቱለ እለ ሒለት እለ እግል አትሐወኖት ወፈንጠሮት፡ እብ ከይናት ጨቅጥ፡ ዝልም፡ ሐርብ ደሚር፡ አትካፍኦት፡ አትካስሖት ወመረር እምበል ዕርፍ ላሊ ወአምዕል ልትጋደሎ ለህለው።

ግድለ ላኪን መርበይ ራቴዕ ወዓድል ኢጸብጠ ምን ገብእ፡ ፍሬ እግል ልትረከብ ምኑ ወእግል ልትዐወት ክም ኢቀድር እሙርቱ። እሊ ህዬ ዲብ ድግለ ሸዐብ ኤረትርየ እብ ተጃርብ ዐውል ቃሊ ለተአከደ እስባትቱ። እተ መብዳእ ሳብት፡ ሩእየት ዋድሐት፡ መትነዛም ወእዳረት ለኢትጠወረ ዲበን ሰነዋትለ ሰልፍ ግድለ ታሕሪር ለተሐለፈ መሐባልክ ወሐርብ ሕድ ህዬ ተኣምርታሁቱ። ዲብ ሄረር ግድለ ላኪን፡ ለእግል ጀብሀት ሸዐብየት ክም ተንዚም ሜርሓይ ለነድቀ ወለአሰበተ፡ ሩእየት ሰውርየት፡ ናይ መስተቅበል ሀደፍ ዋዴሕ፡ መትነዛም ድቁብ ወሜርሐት ሰበት ጠወረት፡ ለግድለ ሕርየት እብ ዐውቴ ተ'መ። ዮምመ ምን ገብእ ምስል ትምኔትነ፡ ሸንህትነ ወቃሊ ዐውል እስትሽሃድነ ለትትመጣወር ወጠን እግል ንብኔ ወነዐምር፡ ለግድላነ እግል ለአተላሌ ላዝም ቱ። እበ ዲብ ሜሳቅነ ወጠኒ ሸርሕት ለህሌት ሩእየት ወእስትራተጅየት እንዴ ንትመረሕ፡ እምበል ሕላሌ እብ ኤማን ግድላነ ወዐዳለት ሀደፍነ እግል ንትዐወት ብነ። እትሊ ግድለ እሊ ህዬ፡ ጀብሀት ሸዐበየት፡ ክም ሬፍዐያት ገለድ አማነት፡ ሙአሰሰት ደማነት፡ ውሕደት ወሐቅ ሸዐብ ኤረትርየ፡ ድድ ኩሉ አባይ ወጠን፡ በዐል አፍካር ጨቢብ ወመካፍለይት ሸንህት ለቦም ጀሃት ወጠባዬዕ እንዴ ትጋደለት ወአትጋደለት ውሕደተ ለከምከመት ወዕምርት ኤረትርየ እግል ትብኔ፡ ናይ ሜርሒት ተረተ እግል ተአትምም ናይ እለ ለህሌነ ዲበ መርሐለት ታሪካይት መስኡልየታቱ።

ዲብ ብናእ ወዐማር ወጠን፡ ጀብሀት ሸዐብየት ለህሌት እግለ መስኡልየት ወሀደፍ፡ እብ ፍዕል እት ትእሪክ ለተአከደ እንዲኢኮን እብ ሸንህት ኢመጽአት። እብ መቅደረት፡ ጀብሀት ሸዐበየት እብ ተፍኪረ ክም ታክያት አሳስ ስያሰት ወጠን እንዴ ገብአት አተላለየ ወመትደቃበ፡ እግል መሳሌሕ አሳሲ ናይ ሸዐብ ኤረትርየ ወዐቦት ወተጠውር መስተቅበሉ ለትከድም አህመየት ወአትሐዘዮት ተእሪክበ። ጀብሀት ሸዐበየት ህዩ፡ ምን ሸዐብ እንዴ ኢትትፈንቴ ወኢትትከረም፡ እግል መሳልሑ እምንት ሰበትተ፡ ዲብ መሻረከት መጅተማዕ ዛይደት ለተአሰሰት ዐዳለት እጅትማዕየት ለትመደደት ዲበ፡ ድቅብት ወጥውርት ኤረትርየ ናይ ብንየት ሀደፈ እግል ተአተላሌ ላዝምቱ።

ዝክረት 62 ሰነት ግድለ ታሕሪር እተ ነዐይድ ዲቡ ለህሌነ ወቅት፡ ለጊስናሁ ሄራር ረዩም ወዕውት እግል ንትዘከር ወንትሐበን እቡ፡ ዋጅብ ወሐቅቱ። ቀደም እንዴ አንጸርነ ዲብ ነሳድር ህዩ፡ እብ ፋይሐት፡ ንዝምት ወሳብተት መሻረከት ሸዐብነ፡ እግል ሕርየትነ ወስያደት ወጠነ እንዴ አደቀብነ ወአድመነ፡ ዐዳለት እጅትማዕየት ለሳሱ ወመጅተማዕ ለታክያቱ እቅትሳድ ወጠን ድቁብ እግል ንብኔ እምበል ሕላሌ እንከድም ህሌነ።

ኤረትርየ እብ ተእሪክ እግል ሰካበት፡ ሰላም ወመዓወነት መንጠቀት፡ ክምሰሌሁመ እብ መሳዋት ወመትሰዳዳይ ለሀደፈ ዐዳለት ሐዳስ፡ ንዛም ወበሰር ሜርሒት ዐለም ዲብ ዐወቶት ምን ለልትጠለብ ዋጅበ ለተአተምም፡ እት ሰላም ወመዓወነት ገባይል ክም መሰል ሰኔት ለትትሸረሕ ወለትትሰበል ዱለትተ። መንጠቀትነ ዮመ ምን ገብእ፡ እብ ክላፋት ወነዐር ኢመስኩበት ወመትበጭባጭ ትትህምበክ ሰበት ህሌት፡ ኤረትርየ እበ ለኢልትበደል መብዳአ እግል ሰላም ወሰካበት መንጠቀት፡ ወምኑ ወኬንመ መዓወነት ወመቅሬሕ መንጠቀት ጀዳድ ለለዐውት ንዛም እግል ትብኔ፡ እንዴ ኢትትሐለል እግል ትክደም ዋጅብቱ። ዲብ ቀድያት ዐለምመ እብ መብዳእ ሳብት፡ ስያሰት ኦሮት ንዛም እቅትሳድ ወዐሚም እግል ዐለም እብ ተማመ ዲብ ተማስ ብቆት ወመትበጭባጭ ሀጎጋይ ዲበ ኡቱይ ዲቡ ለህለ ወቅት መትዐደዩ፡ ኤረትርየ ምስል ክሎም ሔዝየት ሰላም ወዐዳለት ላቶም ገባይል እድንየ ወቅዋት እንዴ ገብአት፡ ድድለ እብ አንፋር ሑዳም ወሰብ መሳሌሕ ብሕተ ለልትዋሌ ወለልትመረሕ ዐሚም፡ ጨቅጥ ወዘማቴ ለሰብብ ንዛም እንዴ ትትጋደል፡ ሕርየት ወመሳዋት ለለሀደፉ ንዛም ዐለም እግል ለህሌ ወልትበኔ፡ ዋከተ እግል ተአትምም ላዝምቱ።

እትሊ ዝክረት 62 ሰነት አምቡተት ግድላነ ጀላብ ሕርየት፡ ሰላም፡ ዐማር ወዐዳለት ንትዘከር ዲቡ ለህሌነ ወቅት፡ እግለ አሳስ ወዔማት ወጠኒ ሑር ላቱ፡ ምን አጅል መሳሌሕ፡ ሐቅ ሸዐብ፡ ዐዳለት ወሕሽመት አዳም ለገብአ ግድለ ለትደፌዐ ዐውል እስትሽሃድ ቃሊ እንዴ ንትዘከር፡ እብ ብነ ጥውርት ወስርጊት ኤረትርየ ፈኮም እግል ንፍደዮም ገለድ ኣትያም ሕነ። ጀብሀት ሸዐብየት ህዬ፡ አዜመ ክምሰል በዲረ ዲብ መሻረከት ወንየት ሸዐብ ኤረትርየ እንዴ ረከዘት፡ እብ ኩለ መቅደረተ ወሒለተ እግል ብናእ ወዐማር ኤረትርየ እብ መትሰባል እት ከድም፡ አማነት ለልትከበት ወተእሪክ ሓር ለሸቂ ጂል ወሙአሰሳት ወጠን ድቁብ እንዴ ከልቀት፡ ናይ ተእሪክ መስኡልየተ እግል ተአትምም፡ አዜመ ግድላህ እግል ተአተላሌቱ።

አማነት ሐቴ ሰብተምበር እብ ብናእ ወዐማር ኤረትርየ ጥውርት ወዕምርት እግል ነአትምምቱ!።

ሹውሀዳነ እግል ዲመ ልትዘከሮ!

ጀብሀት ሸብየት እግል
ዲሙቅራጥየት ወዐዳለት

ሐቴ ሰብተምበር 2023 አስመረ

ዐውቴ እግል ገቢል!

3ይ ክፈል

ዎሮት ምን ዐድ ወለት አክሉ ለገብእ እግል ናይ ሸክር ወፈድል ለእግለ ዐድ ወለት ለህይቡ ለአስበሐ ሰኒ ሰምዑ ሐቆለ ጸንሐ፡ “አብ ፋጥነ ዑመር እት አነቢ ሰሌ! (“ሸፋዐቱ ለሓድረነ ወምን ሸሙዩ ለአስቴነ”) እሊ ለልትሻበበኒ ህለ ቴልካሁ እሱዉ ቱ?” ተሰአለዩ። “እሊ አትካፋአ ልትበህል እግል ሑከ አብፋጥነ ዕመር ከራክቡ ወልሓልዑ ትርእዩ ይህሌከ!? ላመ ትደገመት እግልነ በህለት ብዞሕ ነአወይን ምን ይህሌነ እንቤለ። ከአዜመ ለአተንበሊተ በልዐኮ ሰያመ እት ወቅት ሶም ሰበት ትወለደት ተ ገብእ ለእበ ትሰሜተ ለሰያመ እብል ህሌኮ” ቤለ። ከእግል ሀርጅ ወደአል አስክለ ዕትል ለዐለ መሐበር ትወለበ እት ለአትባርህ።

“ውሽ ውሽ እንተ አዜካኒ እሊ አዳም ትብዴ እቡ አብፋጥነ ዕመር። አብሑርከ ብዞሕ ቱ ወልባብከ ዐጂብ ወምስትንክር፡ ረቢ ካርዕከ ልግበእ። አዜመ ለእት ሸፍርነ ጣርቃም እግለ ለህሌክም መርዓት እበ ትፈረጀት። አክለ አትካፍአ ትቤተ ሑከ ህዬ የህው ሚ ልብል ህለ? እቤ ከእት ሸቀላት ጋብእ ዐልኮ በሪ ወዴከ። እሎም ሰኒያም ምን ገብእ ለለአትካፍኦም ረክበው እቤ። እግል እብር ተ ምንዲ እብል ላቱ አነ ኖሼ ቀደሜከ ሞራዩ ወሰይፍዩ ወነሰአኮ እግሉ። አትካፍአ ወአትካፍአ ወከማጀነ ውሱክ እግሉ ህሌኮ። እትከ እግል ልምጸእ እንዴ ትቤ፡ አስክዩ እት ዋልዩ ወእት ትጌልሉ ሸፍርዩ ዑዩሩ ኢተህሌ!? እግልከ ላቱ እብ ልባብ ለሐልፊከ ወእብ መትረድ፡ እቼ ፍረህ ሓይስ ሰብኡ። “እዩ በሎ” ትቤ ልቡለ እሲተ ላቅስ። አዜመ እቼ ፍርሆ እሊ አትካፍአ ትብሉ ለህሌከ” ቤለ ከህቱመ ሰሩ እት ልትደአል ወሰሩ እት ለሀርጅ ግልት ልቡ በልሰ ቅብላት ዐድ ሕጻን ወእብ ፍንቱይ ህዩ ቅብላት አብፋጥነ ዕመር።

ዐድ ወለት ግድም እበ ምን ዐድ ሕጻን መጽኦም ለዐለ ሐምዴ ክሎም አበው ወአብዕቦታት ወሓሎታት እግል ልድሐሮ እግሎም ወየአበው። ላኪን ወለት ክሉ አሰር አብሀ ወእመ ሰበት ለህዩበ፡ ጎማቶም እግል ልጭመሞ ምነ ክሉላም እቱ ለዐለው መሕበር፡ እግል አብ ዐሊ ኖራይ እንዴ ነቅመው፡ ቀንጸው ምኖም። እተ እግለ ወደው ጥውየ እግል ኖራይ ሰያመ እግለ ሰልፍ ዶል አፋሁ ለፈትሐ እተ እግል ልድሐረ ጭመት ጎማቶም አሰአለዎ። ህቱ ላኪን ለትሰምዕ እዝነ ወለ ልትከበት ደሚር ኢረክበው እቱ። እግለ መሐበር ክቡት ለዐለ አብዕብ ሰያመ ዝያድ ክሎም እግል ልስመዮም እብ ሐሰብ ወክትል እግል ወልዱ ረምቀ ወአትሓለ። እት ደንጎበ ህዩ እብ ክእኒ ትራደደ ምስሉ፡

“ትሰምዕ ህሌከ ኖራይ!? እንታመ አነ ምንዲ ትገሴኮ እከ

ኣሕ ይበ ! ! !

እበ ትነደቅከ ወእሲት ተሀየብከ። አዜ ዮም ወለቼ ንኢሽ ህሌት እንዴ ትቤ ትከለአ ህሌከ። ፈጅር ህዩ ወለትከ ለገንግርመ ኢልትሐገል ቀብር ግበእ። ረቢ እንዴ ፈርሀከ ወነቢ እንዴ ትከለብከ ወረዳነ እግል ትንሰእ ወመድሐር ዋልዴን ምነ እግል ኢትሕገል ጎማትነ ሰመዕ። ኢቀባዩ ትቤ ምን ገብእ ግድም ሕነ ሸባብ እግል ንግበእ እግልካ ቱ።

ክል ምኖም ከእገሩ እት ልስሕብ አቅበለዎም። ላመ እግል ጎማቶም ልትጸቦሮም ለዐለው ሔዝየት እሲት ምን መጋይሰ እገሮም ፍሬ ፍገሪት ጎማቶም ወጥውያሆም ኣምራም እት እንቶም ጸንሐዎም።

እሊ ዎሮት ሕጼ ምን ሔጽየት ሰያማ ቱ ለዐለ። ብዝሓም እሎም እብ ልቦም ልተምነወ ወእብ ዋልዴኖም ለሐዘወ ዐለው። ላኪን

እለ ወለት ደሐረ እግሎም። ፈጅር ካልእ አምዕል ሰበት ገብአት ሕክመ ወፍርደ ምስለ እግል ልምጸእ ቱ። ወለቼ ሰያመ እግል ትትገንገር ላቱ፡ አነ ደሚርዩ ኢወድየ እግልዩ። ሐሬ አነ ትዕስ ይእፈቴ። ሰበቡ እብ ትዕስ ለተአቀብል ሰበት ይህሌት። አነ ሑለ ሰኒያት አናቱ!!! በዲር ላቱ ናይ አቡከ ሕርድት ወሪደ ተ ለዐለት። ወዮም ህዩ ላመ ገንደለ ወበዐል ሰይፍ ገብእ ቱ ወውላዱ ሰምዑ። ዮመቴ ክምሰለ አቡከ ዕመር ልብለ ለጸንሓተ። አትካፍኣመ ልብሉ ለዐለ እምበል እለ አዜ እቼ ማጽኦት ለህሌት ተ። ዎሮት በዐል ዐድ እት ሰሙዉ እንዴ መጽአው፡ ከሐቆ እት ሸፍሩ ወውላዱ ይሐክመ ሚ ህሌት መስለከ! ቤዛከ ትግበእ። እሊ ለእግሉ ራይሱነ ለዐለው አዜ በሊሱ እሊ ናይከ እግል ልግበእ ርሕዩ ኢትወድየ እግልዩ ወደሚርዩ ኢልትከበተ። እግል እለ ሰያመ ለትሳድፍ ህዩ ሐሬ አቡከ ሕሜ እተ ወሐምድ” ቤለዩ እብ ሸዑር ቀጽብ ወበአሰ። ክምሰል ንፋዝ ህዩ ቅንጸት ሻፍገት ቀንጸ ምነ መሐበረ ጡውየ ወልዱ ኖራይ።

ምን እለ ጥውየ እለ ኖራይ ወአብሁ ንየዮም ሰኒ እት አድሕድ ኡኩይ እት እንቱ ሸንከትለ መሐበር ክሉል እተ ለዐለ አካን፡

አምዕል ትብጸሐክም ለትትበህል እተ ኢትሰምዐት ወኢትርኤት። ትምኔት ወሸንሂት ላኪን ጽምእ ጽሙእ ኢተአረዌ። ንየት ወሸንሂት ሰያመ፡ ወወቀይ ወምራድ አቡሀ ኖራይ መትሳናይ አበው። መትሳናይ ህዩ፡ እብ ንየት ሌጠ ኢኮን ለተምም። ንየት ዐደድ ሖጻተ ክምሰለ ልትበህለ፡ ምስል ወቀይ እግል ትትሳኔ ዐለት እግለ። ላኪን ትምኔተ ጀህረት ጽብሕ ምድር ለትመስል ሰያመ ማይ ሸራባት ገብአት።

አይወ! ማይሸራባት ለትርእዩ ወለ ኢትበጽሑ፡ ምስል የውየዌት ለጸሓይ ዕንታትከ እት ጠይፍ ጽምእከ ለኢትረዌ ምኑ። ሰያመ ንየተ ወትምኔተ ሸርከት ሐያት እንዴ አሰሰት፡ እት ሕቅፍ በዐል ቤት ለዘት ሐያት እግል ተአትዳውር ቱ ለዐለት። እግል ተኣንስ ወተአትብዕ ብክር ወዳግም እግል ቲበል ተሐዜ ዐለት። እት ክል ቅንጸተ ወግሳየተ ህዩ አቡሀ “መብሩክ ቤት ማል ወዕያል” እንዴ ቤለ እግል ልሳርሐ ተምኔት። እለ ዘዐት እለ ወአቡሀ ላኪን መትራካብ አበው። ሀለዮትከ እት ሐያት ህዩ እብ ሐያት ሸርከት ትትአከድ፡ ጠምጠም ወለዘት ሐያትመ ምስል ቀሪምከ ተአትዳውሩ ወልጥዕም እግልከ።

ልተላሌ...

ናይረት ዝክረት 62ይት- ሰነት ሄለል ሰብተምበር

ሄለል ሰብተምበር - ዝክረት 62ይት-ኢነት መታአምባት ንዳል ሸዐብ ኤርትርየ፡ እት 31 ኦጎስት ዲብ አስመረ - ቃዐት ሲነማ ሮመ እብለ ቀርበ ዕፌ ዐዳት እብ ነያረት ትዘከረት።

ለእብ ልጅነት ዐያድ ወጠን ለትዳለ እብ ተለፍዝዮን ኤረትርየ ወክርን ገቢል ምባሽር ለትጠለቀ በርናምጅ፡ ምራድ ሸዐብ ኤረትርየ እግል ሕርየት ወእት ጀላህ ለትደፍዐ ዐውል ቃሊ እብ ኩሉ ጀዋንቡ፡ ልእከት ሄለል ሰብተምበር እግል አጅያል ለለአረፍዐ መስኡልየት፡ ክምሰልሁመ መጋብሀት ትርድት ናይ ሸዐብ ኤረትርየ ለለአርኤ ዐለ።

ለእብ ገዳይም ወሸባብ ላቶም ፈናኔን ለቀርበ፡ እብ ትልህያታት ለትነየረ ሐልየት፡ አናሺድ ወድራመ፡ ለትፈናተ መራሕል ንዳል ለወክል ሐዲስ ወለልትደገምቱ ለዐለ።

እሊ ክእነ ዲብ እንቱ፡ እበ መናሰበት ዲብ አስመረ - መጦር መክተብ እዳረት አቅሊም ምግብ እተ ምዕለ- ሄለል ሰበተምበር እንዴ አንበተ አስክ ሰብተምበር 5 እግል ሸዐብ ፍቶሕ ለጸንሐ ዕፌ ሰወር ትፈትሐ። ለዕፌ፡ ልጅነት መሓብር ምናድሊን አትዳሌቱ።

ለእግል ዐመልየት ባረንቶ ናይ ሰነት 1985 ለሸሬሕ፡ ሐድ 1,300 ሱረት ለከምከመ ዕፌ፡ ሴድያይ መስኡል አርካን ሎጅስቲክስ ውዛረት ድፋዕ - ሜጀር ጀነራል አስመሮም ገረዝጊሄር እንዴ ደሕረ ፈትሐዩ።

ዲብለ ውዘራእ ለልትረከቦ ዲቦም ውቁላም ሰብ-ሰልጠት ሕኩመት ወጀብሀት ለሐድረው ዲበ ዓደት፡ መስኡል ለጅነት መሐብር ምናድሊን አሰይድ ሰለሞን ተወልዴ፡ ዐመልየት ባረንቶ 1985 ምስትንክር ላቱ ዐመልያት ምነ ጀረ ዲቡ ተእሪካይ ህጁማት ዎሮት ክምሰልቱ ሐቆለ ሸርሐ፡ ለተእሪክ ዲብለ መጽእ አጅያል እብ ዋጅብ እግል ዐደዮቱ ለአመመ ክምቱ ሐበረ።

መመቅርሐትለ ዕፌ እብ ጀህቶም፡ ለጽበጥ - መዲነት ባረንቶ እግል ሐረሮት ለገብአ ህጁም ወለተለ ሕሩባት ወእንሰሐብ ለሸሬሕ ሰወር ወከራይጥ-ሐብሬ፡ ክምሰልሁመ ዲብ ተሕሪር ባረንቶ ለአስተሽህደው ምናድሊን ሰወሮም ወአስማዮም - ምስል ተእሪክ ናይ መትነዛሞም ወእስትሽሃዶም ለከምከመ ክምቱ ሐበረው።

ህቶም እንዴ አትለው፡ ዲብለ ተ’ሌ አውካድ ምስትንክር ላቱ ናይ ዐመልያት ብዕድ እግል ዕፌ እግል ልቅረብ ሰታት ክም ህለ አፍሀመው።

እሊ ቃርብ ለዐለ ሰወር፡ 38 ሰነት ግረ እንዴ በልሰ፡ ለሐልፈዉ ሐላት ክም አትፋቀደዮም ለሐበረው ዔፍየት፡ ለጽበጥ፡ ደቅብ ጀብህት ሸዐብየት ዲብ ወሰቀት ለለአርኤ እንዴ ገብአ ክም ጸንሐዮም ሐቆለ ሐበረው፡ እሊ ለመስል ዕፌ እብ ትሉሉይ እግል ልቅረብ ትፋነው።

መቃበለት ምስል ወዚር ሐርስ አሰይድ አረፋይኔ በርሄ

** “ወጀዶት ቅዘእ ለበ ነብረ፡ ለዐበ ሀደፍናቱ ”**

<u>4ይ ክፋል</u>

• እት ዳፍያት ባልዒን ወሕማማት ብቅል፡ ለህሌት እግልነ ስትራተጅየት ሚ ትመስል?

- እብ ዓመት፡ እግል ባልዒን ሐርስ እት ክልኤ እንዴ ካፊልነ እንርእዩ። ለዎሮት ክፋሎም ምን ጠቢዐቶም ሕድድት ሐረከት ለቦም እት ገብአ፡ ለብዕዳም ህዬ፡ ‘ዐለይቶት’ ቱ ለእንብሎም፡ ምን አካን እት አካን፡ ምን ደውለት እት ብዕደት፡ ወምን መንጠቀት እት መንጠቀት፡ ሰኒ ሻፍግ ወኤዝያይ መግዕዝ እት ወዱ፡ እት መደት ሐጫር እተይ ሐርስ ብዞሕ ለበልዖ ቶም። እበ ሰልፋይ ክፋል ምን ነአንብት፡ ሕኩመት ኤረትርየ ምን ሕርየተ ትነስእ እንዴ አንበተት፡ እት ንዙም ወራታት ጋብሆት ባልዒን (Integrated Pest Management - IPM) ተአምን። እሊ ህዬ ምን ዓፍየት ወአፍረዮት ትርበት እንዴ አንበትከ፡ ባደሎት አዝረአት፡ ራቀቦት ዘርእ፡ ሀረሞ ንዙም፡ መትነፌዕ ሕማማት ወባልዒን ለልክህል አዝረአት ወብዕድ አብሳር ለከምክም እት ገብእ፡ ናይ ቀመማት ድድ ባልዒን ላዝም አትሐዘ ምን ገብእ ንትነፌዕ እቡ። ምን ክልኤ ሰነት እንወዴ ህዬ፡ ሐቴ ዲብ አፍረዮት ሽፍር ጠቢዐት ወድድ ባልዒን ለትሸቄ ልጅነት እንዴ አቂምነ፡ ሄራርነ አስክ ታምም ናይ ጠቢዐት ሐርስ (organic farming) ውጅሃሙ ህሌነ። ሰኒ ሰእየት ለትህይብ በዳሪት ክም ተ ህዬ እብ ፍዕል ርእያመ ህሌነ። ለካልኣይ ክፋል፡ ለዐለይታይ እንብሉ ባልዒን ቱ። እሊ ባሌዕ እሊ፡ አንበጠ ሰቦት፡ ባርኖስ-አፍሪቀ፡ ሰራይር ሺቃ ወዐለይታይ ባርኖስ ቀይም ከምክም። እብ ፍንቱይ ለሰለስ ቀዳምያም፡ ምን መደት ቅድምት እንዴ አስተብደው፡ ዲብ ሐርስ ዐድነ ደማር ክብድት ለአጀሩ ለዐለው ቶም። ሐቆ ሕርየት ላኪን ሕኩመት ምን ሰልፈ እግል ትጋብሆም፡ ምን ከደን እንዴ ነፍረው ሐቆ መጽአው ህዬ፡ እት ዐድነ ክም ትከረው እብ ሐዲስ እግል ኢልንፈሮ፡ ሐን መራቀበት ለትኣትዮም እቡ በሰር ኤተነት። እሊ ቱ ህዬ ምን ቀደም ስኒን ብዞሕ እንዴ አንበተ፡ እሊ ባልዒን፡ ዲብ ኤረትርየ መደረት ለልአጀሩቡ አብካት ቀሩብ በሕ እቱ ክሩይ ሀለ።

• ዱለትነ ዲብ ጋብሆት አንበጠ ክም መሰል ለትትዐለብ ዐድ ተ። እሊ ዐውቴ ምን ሚ ትረከበ ትብል?

- ዐድነ እት ረአስለ ምን ድወል ግዋሬ እብ ምድር ልግበእ ወመዐደይ በሐር ለመጽአ ወራራት አንበጠ ባዱብ፡ ርሒብ ክፋል ግንራሪብ በሐረ ወብዕድ ምድረ፡ ዔማት መትፋራይ አንበጠ ሰበት ቱ፡ እግል እሊ ዔራይ ባልዒን እት ራቀቦት ክል-ዶል እት መዳላይ ተ ለትነብር። እብ ፍንቱይ፡ እግለ ዲብ ቀበት ዐድነ ለልትፋሬ አንበጠ ሰቦት፡ ሒኑ እት ተዐቅብ እብ ዋጅብ ቱ ለታብዑ። ስትራተጅየትነ እት መራቀበት አንበጠ፡ ዲብ ጋብሆቱ ለአተንከበት ተ። እብ ዓመት ህዬ፡ እት ረአስለ እት ርሒብ ምድር ወሻፍገት መራቀበት አንበጠ ለንትነፌዕ እቡ ኪማእያት ድድ-ባልዒን፡ እት ውዛረትነ እበ ህለው ሰብ መቅደረት ለሰነዐወ ሚጻይት ኣለት፡ ዕሸል አንበጠ እንዴ ጀምዐከ እቡ፡ እት ሙነት ደወርህ እግል ተአውዕሉ ልትሸቄ ሀለ። ምን 1996 እት ላቦራቶሪ ክሩይ እበ ጸንሐ ሚታራዝዩም ለልትበሀል ጅንስ መቀየስመ ባይሎጅያይት መታብዐት እንዴ ትጀረበት፡ ሰእየት ለትህይብ ፍገሪት ሃይበት ህሌት። እብ ሐጪሩ ሕኩመት ኤረትርየ፡ አንበጠ እግል ጋብሆት ኩለ መቅደረት አዳመ ወአርዛቀ እንዴ አዳሌት ክል-ዶል ዱሊት ሰበት ተ፡ እትለ ለህሌነ ዲበ መንጠቀት ልግበእ ወዲብ ዓለም እብ ግዲደ፡ ኤረትርየ ክል-ዶል ክም መሰል ሰኔት ተ ለትትነሰእ። ሐን ውዛረት ሐርስ፡ እብ መክተብ ወዚር ሐርስ ለትትመረሐ፡ እብ ቅስም መታብዐት ወአድረሶት ሐርስ፡ ቅስም ክዳማት ቀዋኒን ወመራቀበት፡ እዳረት ወማልየት ወፈሬዕ ዕላቃት ዓም ለቄመት፡ ተየልል መራቀበት አንበጠ ለትራቅብ ውቅል ልጅነት ህሌት እግልነ። እለ ልጅነት ፈርሀት አንበጠ ተህሌ ወኢትህሌ እበ ኢከሰስ፡ እት ሳምን ክል አትኒን ተአጅተሜዕ። እት ኩለ ወጠን፡ እብ ደረጀት መንጠቀት ወዐለም ለህለ ተየልል አንበጠ እት ታቤዕ ህዬ፡ ለልአትሐዜ መዳሊት እት ወዴ፡ ዶር ሰኒ ተአወፌ ህሌት። ለህሌት ሐብሬ ህዬ፡ ምን መሐብረት ሐረስቶት አው ‘ስካውት’ እንዴ አንበተት፡ አስክ መክተብ ወዚር ለልሄርር ንዙም መትበዳዳል ሐብሬ ሀለ። እብለ መናሰበትመ፡ እግለ እሊ ካድም ትሩድ ወመትሰባሉ ዲብለ ፌራሮ ዐጃይብ ላቱ ወቀይ ወዱ ለህለው ሰብ መቅደረትነ፡ አንፋር ዴሽ፡ እዳራት፡ መሐብረት (ስካውት) ወመነዝመት ናይ እለ ፌራሮ ኩሎም እግል ሐምድ ሐዜ።

• እለ ውዛረት እት ዐለሞት ሸባብ ምን ገብእ ወአንሳት ለባተ ሩእየት ሚ ትመስል?

- እለ ውዛረት ሌጠ እንዴ ኢትገበእ፡ ሰያሰት ሕኩመት ኤረትርየ እብ ዓመት፡ እት መሻረከት ሸባብ ወአንሳት ሕሰር ሰበት በ፡ ውዛረት ሐርስመ መቅደረት ሸባብ ወአንሳት እግል ወቀሎት ልግበእ ወደማነት ነፍሶም እግል ተዓቤ እበ እለ ትቀድር አብካት ወአርደት ተአጣፌሕ እሎም። እትሊ ላኪን ለነቅስ ምነ አለቡ በህለት ኢኮን። እብ ፍንቱይ ዲብ አንሳት፡ መሻረከተን ዝያደት እግል ወቀሎት፡ ክም አዳላይ መውዐሊ አጀኒተን ለመሰል ጋራት እቱ እንሸቄ ህሌነ።

• እሊ አዜ ለህለ ሀይከል ውዛረት ሐርስ ምን ምዶል ቱ ልትሸቄ እቡ ሀለ?

- እሊ አዜ ለህለ ሸክል ምን 2011 እንዴ አንበትነ እንሸቄቡ ህሌነ። ለዐባዩ አቅሳም፡ ቅስም መታብዐት ወአድረሶት ሐርስ (Commodity based)፡ ቅስም ክድመት ቀዋኒን ወመራቀበት፡ ወወጠንያይ መርከዝ ብሑስ ሐርስ ዲብ ገብአ፡ እግሎም ለሳዕድ መካትብ ህዬ፡ ወጠንያይ ላቦራቶሪ ዓፍየት ንዋይ ወብቅል፡ እዳረት ወማልየት፡ ፈሬዕ ኤታን ወእሕሳእያት፡ ፈሬዕ ዕላቃት ዓም፡ ቅስም ኦዲት ከርስ፡ ወፈሬዕ ክዳማት ቃኑን እት ገብእ፡ እት ሰነት 2011፡ እት እምባትከላ ለትሰተተ ወሐር፡ እት ሰነት 2020 ለአቂምናሁ ሐዲስ ፍሮዕ ህዬ፡ “ፈሬዕ ንዛም ስትራተጅያይት ሐብሬ ሐርስ” ቱ። እትሊ ተቃዩር ሀይከል፡ ወጠንያይ ላቦራቶሪ ዓፍየት ንዋይ ወብቅል ምን ቅስም ክዳማት ቀዋኒን ወመራቀበት እንዴ ትፌንተ፡ እት ሐን መክተብ ወዚር እንዴ ገብአ፡ እብ ልጅነት እግል ልትመቃረሕ አንበተ። እት ብሑስመ እሉ ለመሰል ተቃዩር ሸክል እንዴ ወዴነ፡ እለ መአሰሰት አግደ እግል መታብዐት ምህሮ ሐርስ (ኤክስቴንሽን) ለትከድም ሰበት ተ፡ እት ለበዝሐ አሸናከ ሕድ ለሸብህ ሸክል ክም ለህሌ እለ (commodity based) እት እንተ ትሸቄት።

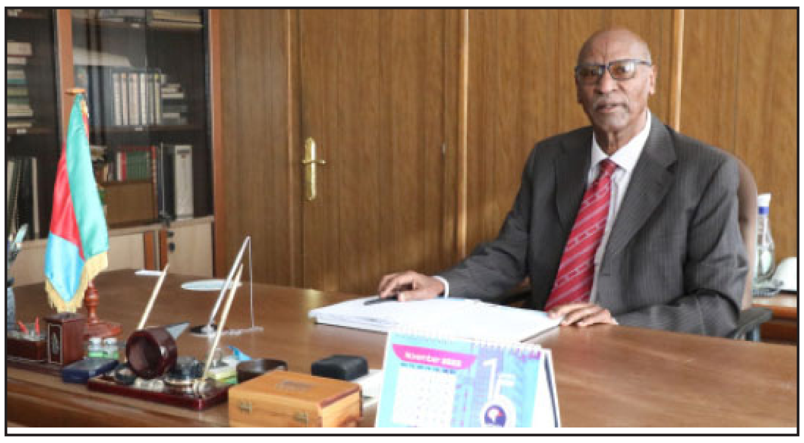

• እት አከዶት ደማነት ኣብረ ንትዐደዩ ለህሌነ መራሕል ወሄራር ተጠውሩ ሚ መስል?

- አስክ ሰነት 2012፡ እብ ክሱስ አከዶት ደማነት ኣብረ፡ እቱመ ህዬ እብ ሰበት አከዶት ደማን ኣካል ቱ ነሀድግ ለዐልነ፡ ዲብነ ምን ገብእ ወእብ ደረጀት ዐለም። እለ ውዛረት እት ሰነት 2013 “ሑድ፡ ንዙም በርናምጅ ሐርስ ዓይለት” ለልብል፡ እግል ኣካል፡ ሐምሌ ወፍሬታት፡ ሐሊብ፡ መዐር፡ ስጋ፡ ቤጭ ወብዕድ ለሸምል በርናምጅ እብ አትበጋስ፡ ምን ‘አከዶት ደማነት ኣብረ’ እት ‘አከዶት ደማነት ቅዘእ ለበ ኣብረ’ ተዐዴነ። እብሊ ህዬ፡ አስክ ሰነት 2020 ሄረርነ። ምን ሰልፋያም አውረሐት 2021 እንዴ አንበትነ ህዬ፡ ለመጽእ እተይ ሐርስ ካፌ ወብቆዕ ቅዘእ ለብእቱ ሌጠ እንዴ ኢገብእ፡ ክል-ዶል መትረክብ እግል ልግበእመ ሰበት ቡ፡ ምስል ውዛረት ርዝቅ በሐር እንዴ ትሳዴነ፡ ምን ኩልያት እትሊ መጃል እብ ብሕቶቶም ለልትሐሰሮ ሰብ መቅደረት ለትከምክም፡ ሐቴ ዲብ አንተጆት ሽፍር ጠቢዐት፡ ጠቢዐታይ ድድ ባልዒን ወሕማማት ለትሸቄ ወጠንያይት ልጅነት አቄምነ። እብሊ ህዬ፡ ምን 2021 ወእንሰር ፌልሰፌትነ እት ሐርስ ዲብ ‘አከዶት ደማነት ቅዘእ ለበ ኣብረ’ ትወቀለት። ሰበቡ ምድርነ ወእተይ ሐርስነ እብ ኪማእያት ሽፍር ወደወ ባልዒን ሐቀመ ከሰሐ ወትመንከለ፡ እት ዓፍየት አዳም ምን ገብእ ወንዋይ ክምሰልሁመ ዲብ ድዋር ለልአመጽኡ ደረር ሰኒ እኩይ ወእብ ቀላል ለኢልትሳሬ ቱ።

• እሊ ለህደግካሁ ተጠውራት፡ ፍገሪቱ እት ፍዕል ከአፎ ህሌት?

- እትለ መደት ጎነ ውዛረት ሐርስ እበ ትወድየ እሎም ሰዳይት ልግበእ ወእብ ናይ ኖሶም በገስ፡ ብዝሓም ሐረስቶት ምን ሕኔት ዎሮ ጅንስ ፍሬ ዘርእ፡ ዲበ ኩሉ ቅዛኣት ለብእቱ ንዙም አግቡይ ሐርስ ልትዐደው ህለው። ሕነ ህዬ፡ እግል እሎም ሐረስቶት ምን ለህለው ዲበ ሓለት ሐርስ ምን እዴ ዲብ አፍ፡ እት ደረጀት ‘ሑድ፡ ንዙም በርናምጅ ሐርስ ዓይለት’ እግል ልእተው፡ ለልትከስአ እቱ መጃላት እንዴ ፈረገው፡ ለታርፎም ሀለ ህዬ እብ መርሐለት መርሐለትኡ እት ለአታሙሙ እግል ልሄርሮ ሸሙይ ነሐፍዞም ህሌነ። እግል መሰል፡ ዎሮ እት ገማል ሐምሌ ወፍሬታት ለልትፈረር ሐረስታይ፡ ዎሮ ናይ ለመድ ወአሮት ዘበናይ ቀፎ ንህብ ወምን ለአውሕድ 25 ሱሱታይ ምን ደወርህ እግል ለህሌ እሉ አርደት ነአጠፌሕ ህሌነ። እብ ምልሃዩ ህዬ፡ እት ተዋብ ሐ ጃሙስ ወአጣል ወአባጌዕ ለልትዐዴቡ አብሳር ለሐስብ በህለት ቱ።

• ዲብ ጠቢዐታይ አግቡይ ሐርስ እግል መትዐዳይ ገብእ ለህለ በገስ ሚ መስል? ሚ ፍገሪት ህዬ ትትረከብ ምኑ ህሌት?

- አፍረዮት ሽፍር ጠቢዐት ወደወ ባልዒን፡ ምን ነአንብቱ ክልኤ ሰነትመ ዋዲ ምን ለህሌ፡ ሰኒ ለልአትናይት መትቀዳም ለአርኤ ለህለ መጃላት ቱ። መሰለን፡ ለእብ ውዛረት ርዝቅ ዓሰ ለልትሰነዕ ናይ በሐር ሽፍር-ፌሻይ፡ እትለ መደት ጎነ ዲብ ወሬሕ 10 አልፍ ሊትር በጼሕ ዲብ ሀለ፡ እብ ቄድረት ሐርስ፡ ሐረስቶት ወገሌ መአሰሳት ፈሬ ለህለ ኮምፖስት ምን ወክድ ዲብ ወክድ እት ዘይድ መጽእ ሀለ።

እምበልሁመ፡ ግማመት ቤት እት ሽፍር ጠቢዐት አው ኮምፖስት እግል በደሎት ለነሰአናህ ምስዳር ህዬ እት መጃል ሐርስ ክም ሰውርያይ-ተቀዩር እንርእየ። ሰበቡ፡ እለ እት ዓፍየት አዳም ወክሰሐ ድዋር ተእሲር እኩይ ተሐድግ ለዐለት ግማመት፡ እተ እግል አዳም ለነፌዕ ሽፍር እንበድለ ዲብ ህሌነ፡ ራሐት ደሚር ለትከልቅ ምስዳር ተ። አስክ እለ ሃድል ዮም ህዬ እብ ቅያስ ሑድ እት ድዋራት አስመረ፡ ምስል ውዛረት ዓፍየት እብ መትዓዋን እት እስብዳልየት እሮተ እንዴ ትጀረበት ፍገሪት ሰኔት ሃይበት ህሌት። ለመጃል እብ ለትወቀለት ደረጀቱ እግል ንከደም ዲቡ ህዬ፡ ምስል እዳረት አቅሊም ምግብ እት ንትሳዴ፡ ምን ሆቴላት ለትትጀመዕ ግማመት እት ሽፍር እግል በደሎት ስታት ፋግር ሀለ። እት እንቀይሙ ህዬ እት ኩለ ወጠን እግል ልትጀረብ ቱ።

ለናይ ሰልፍ መዓርክ 60ታት

ሰውረት ኤረትርየ እትለ ናይ ሰልፍ መትኣምባት ግድለ ስለሕ ዲብ 60ታት ፍንጌ ምናድሊን ሰውረት ወጄሽ ኣባይ ገብእ ለዐለ መዓርክ ምን ምናድል ሀይለስላሴ ወልዱ ለከትበዩ ክታብ ዐዋቴ ለትነሰኣቱ። ከእግል የም 7ይ ክፋል፡

ዑስማን ቤረግ ለጸብጠው ዐሳክር እንዴ ገርገረው፡ መዐነውየት ሰበት ረክበው፡ እግል ፋሽ ወሺመት ኩሎም ዎር-ዎሮቶም እግል ልጽበጦ አስክ ጀሀት ደብር ኮንታሪ ሄረረው። እብ ምንተሐት እግል ዐብዱ መሐመድ ፋይድ፡ እግል ከራር ኣድም ወሓጅ ሰበት ረአዎም፡ አስኮም ገጾም ተሐት ትከረው።

ሰልሲቶም እብ ጀንገዴዳለ መሓዝ ገይሶ እንዴ ዐለው፡ ንትዐዴ ምኑ ቤለው። ለኣሱሩም ናይ ዎሮት ጀላብ እግል ልምሰል፡ አሰርለ መርሐም ሀለ እት ካይዶ፡ ሓጅ እት መርሐም ክልኢቶም ደርቡ ገብአው። ኩሎም ግረ እንዴ ትወለበው ክም ተዐደው፡ ለኣሱሮም እግል ኢልትረኤ እበን ወዕጨይ እት ካይዶ ሰኒ አሬመው ከደብር ሰርቀት ፈግረው። ደርቦም ገብኡ ለዐለው ፖሊስ ዐሬናሆም እት ልብሎ፡ ኣሱሮም ሰበት በደ ምኖም፡ አስክ መረዊት ተሓት እንዴ ትከረው ክም ተሐበዐው ምኖም ህዬ፡ ስፍሩያም ወጽምኣም ሰበት ዐለው፡ ብለዕ ወሲቶ እግል ልሕዘው፡ እብ ሐዲስ አስክ መረዊት ለዓል አቅበለው።

እብ ተዕበት እንዴ ተከለው እት ልትመንቀሾ እት ገበዮም ኮከን ማይ ርሶሕ ሰበት ረክበው፡ መንፈሶም ተሐደሰ። ላኪን ምሸክለት ረክበው። ለማይ እብ ሕፍንከ እንዴ ጀቀፍከ እግል ትሰቴ ምኑ እተ ኢልትቀደር ምኑ ልቅብ ግንድ ሕመራይ ዐለ። ለዕጨት እግል ኢልብተኮ ሒለት ሐግለው! ዕጨት ሕመረት ሰፍሩይ እት እንተ እግል ትቅረጨ ኢኮን፡ ጽጉብ ዲብ እንታመ የአሶ፡ ኬወ ተአትሐዘየ። ሰበት እሊ እግል ልርወው ኢኮን፡ ብሽረ ማይመ ሰበት ሐግለው ክሌሕ-ክሌሕ ጸብጠቶም። ሐር ላቱ ኢሐምቀው፡ እንዴ ባሰረው፡ ቅሸን ቀጢን ምን ሕመረት እንዴ በትከው፡ እግለ ልሕጹ ክም ዕንድር እግል ልትነፍያ እቡ እብ ምልሃዮም እት ልትደገጎ በትከዉ። ወእግለ ዕንድር እተ ግብ ልቅብ ለዐለ ማይ እንዴ ኣተዉ ማዮም እት ጀብዶ ረወው ምኑ። ትዕባም ሰበት ዐለው ወምድርመ እንዴ ጸልመተ ገበይ ሰበት በዴት ምኖም፡ ምን ለዐለው ዲበ ወሰ ኢወደው። እታሆም ሳክባም እት እንቶም፡ ወሬሕ ሰበት ፈግረ እንዴ ቀንጸው፡ ክም ሐዛዘው ለገበይ ሰበት ረክበው፡ አስክ ጀሀት ኮንታሪ አተላለው ከዲብ ዐድ-ሃቦክ አተው። እለ አካነት እለ ማርየ ነቡሩ ለዐለው ክፋል መረዊ ለዓል ቱ። እቱ እግል ዎሮት ልትዓወን ምስሎም ለዐለ እናስ ማርያይ እንዴ ሀረሰው፡ ከበር ሓምድ ረክበው ምኑ ወሐር፡ ሐሊብ እምጸአ እሎም ወእንዴ ሰተዉ ገበዮም አተላለው። ወቅት ሰላት አስቡሕ ሳዐት 5፡30 ለገብእ ህዬ፡ ከረ ሓምድ እተ ዐለው ዲቡ ዐድ ሰጎ በጽሐው። ምስል ሓምድ፡ ዐዋቴ መሐመድ ፋይድ ለብእቶም ሑዳም አንፌራም ሌጠ ጸንሐዎም።

* * *

1 ሰብተምበር 1961 ሓምድ ዐዋቴ ምን ቤቱ እንዴ ፈግረ ምስል ስስ መልሀያሙ እት ሀደምደሚ ሰልፋይት ጠልገት እንዴ ለክፈ ንዳል ክም አንበተ ለበሸረ እተ ዕለት ሰበት ተ፡ ሸዐብመ ክል ሰነት ለልትዘከረ ወለልሐሽመ አምዕል ተ። ሐርብ አዳል እት የም 1 ሰብተምበር 1961 ክም ገብአ ወክም እንቡተት ንዳል ስለሕ ለልሐሱቡ ህለው። ምናተ፡ ለቀዳምያም ምናድሊን ለመዕረከት አዳል ገብአት ዲበ ዕለት አማን፡ ሄለል ሰብተምበር እንዴ ኢትገብእ፡ 26 ሰብተምበር ክምሰል ዐለት ቱ ለሸርሐ። ምን ናዮም እበ ኢትትፈንቴመ፡ ጀሪደት ዘመን "ፖሊስ እት ረአስ ቴልየት ሓምድ እድሪስ ዐዋቴ ለረክበዉ ዐውቴ" ሐንቴለ ልብል አርእስ፡ እት ናይ ጅምዐት 29 ሰብተምበር 1961 ጥብዐት፡ እግል እሊ ተ ለአከደት፦

…አትላተ ገጽ ምሴ፡ (26 ሰብተምበር) ዐሳክር ፈደሬሽን ምን ሰንበል ለትለአከው ፖሊስ መትቃውመት ቅብላት ቃኑን፡ ምስለ እብ ሓምድ እድሪስ ዐዋቴ ለልትበሀለ ሸፍታይ ለልትመርሐ ድድ ቃኑን እንዴ ተሓረበው፡ እግል ቤረቅ ኖረግ ኖራይ ለልትበሀል እናስ ቤት መዐለ (ቢንዓምር) ምስል ዎሮት መነሸር ለጅንሱ መንዱቁ ወ 14 ጠልገት ጸብጣም ህለው።

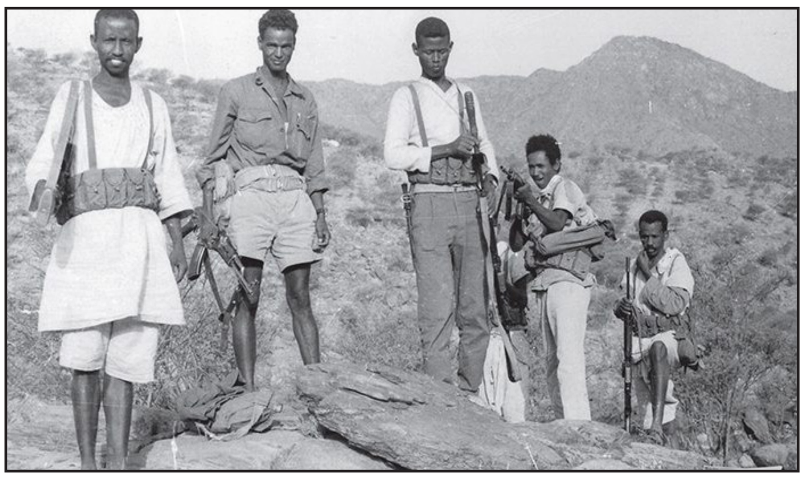

… እሊ ሸፍታይ እሊ፡ ዎሮት ምን እዴ ማን ናይ ሓምድ እድሪስ ዐዋቴ ለዐለው ቱ። ምድር ጽልሙት ሰበት ዐለ፡ ለአካን ህዬ፡ ደብዐት ሰበት ተ፡ ፖሊስ እግለ ተርፈው እግል ለዐሩቦም ኢቀድረው። ላኪን፡ ቤረግ ኖራይ እግለ መትቀዳም ቅወት ፖሊስ ለትነፌዕ ወትሰዴ ሐብሬ ወመፋሂም ሃይብ ሀለ።

እትሊ ከበር እሊ ቤረቅ ኖራይ እንዴ ትበሀለ ሰሙይ ለህል (ዑስማን ቤረግ) ክም ትጸበጠ አኪድ ቱ። እግለ አግደ ጽበጡ ምን እንረኤ ህዬ፡ ሐርብ አዳል እት የም 26 ሰብተምበር 1961 ክም ዐላ ቱ ለትሸረሐ።

ስለሕ ከረ ሓምድ መብዝሑ አልቢኒ ዐለ። አልቢኒ (አፈድስቲ) እት ክፋል ሐባሪሁ፡ እግል ተንሺን ሀደፍ ለነፈዐ ክልኤ ሰነን ፍግር ለቤለየ ነኣይሽ ምጥመዕ ሐጺን ሰበት ብእተ፡ ሓምድ እግለ አዛኒት እት ልብል ቱ ሰምየ ለዐለ። እለ እንዴ ሰማ ቱ ህዬ ለምዕል፡ "የም አዛኒት ክርን ወዴት፡ ወእለ ሕነ እግል ሰልፍ ኢነት ሕነ ወአባያምነ ገጽ-እብ-ገጽ እንዴ ትዋጀሀነ ከትሓረብነ። ሐቆ እለ ሰካብ እት ዐራት ይሀለ!" ቤለ፡ እግለ ገሌሁ አዳም ለሰሐለት ወእግል ገሌሁመ ለአግበሐት አምዕል ጀርቤ፡ እግል 26 ሰብተምበር 1961፡ ክም ዕውትት ወታሪካይት አምዕል እት ኖተት እብ ሕሽመት ከትበየ ልትበሀል።

አዳል እት ሞጎራዬብ ለህለ ዐቢ ደብር ቱ። ምን ቅብለት አስክ ግብለት ልትመደድ። ምን ጀሀት ምውዳቅ ጸሓዩ ሀይኮት-ተሰነይ እንዴ ትበገስከ፡ አስኩ ለትአፈግር ስለል ጨባብ ህሌት። ብለቅ ወመድሮረይ ለትመለአ አጸድፍ ሰበት ቱ፡ እምበለ ውላድለ ባካት እንዴ ዘግነ ለፈግሩ አለቡ። እት ገሌ አካናቱ፡ አዳም ኢኮን፡ አጣልመ ኢፈግሩ። አዳል ለትፈናተ ዕጨይ ወግሬ ወቀረጽ ለብእቱ፡ እብ ቀንጠብ ለትገልበበ ምድር ሰዐር ቱ። እቱ ለአተ፡ አዳም ኢኮን ንዋይመ ኢልትረኤ። ማይ አዳል ጋሸ እብ ቀሊል እት ኢረክቡ ፍንቱይ መጻብብ ቱ ለልትረከብ።

እብ ጀሀት ግብለት አዳልመ ሐቴ ገበይ ሌጣ ተ ለህሌት። ክምሰለ እት ግብለት ለህሌት፡ ህታመ እት ሐሰያት ተ ለህሌት። ርሽመት ደብር አዳል ሐንታለ ትትበሀል። ምን ሐንታለ ክም ደነንከ አጋርተ-ፋረ (ገበይ አገር) ትበጼሕ። እንሰ እብ ሐቴ ስለል አስክ አጋርተ-ፋረ እግል ትፍገር ትቀድር። ምኑ ገጽከ ለዐል ጸባብ ወኦሰ ሰበት ገብአት፡ እንሰ ኢትፈግሩ። አስክለ ቀንጸት ምኑ ቤለደሬ እግል ተአቅብል አውመ አስክ ምውዳቅ ጸሓይ አስክ ግራሽ እንክር ሀይኮተ እግል ትንሰእ በ። ምኑ ህዬ አስክ አዳል እምበል አጣል እግል ልፍገር ለቀድር ንዋይ ኢሀለ።

እት አዳል ክም ፈገርከ እብ ጽርግየ ሀይኮት-ጎኜ ለልሐልፍ እብ ዋዴሕ እግል ትፈርጉ ትቀድር። ላሊመ አስክ ባናታት አንዋር ከሰለ እንዴ ኢተርፍ እብ ዋዴሕ ሰበት ልትረኤከ፡ መርበይከ ኢበዴ ምንከ። ግብለታይ እንክር አዳል እግል ኖሱ አስክለ ጽርግያ ቱ ለልትመደድ።

እት አዳል ለትፈናተ ሐዋናት ከደን ክም ነላት፡ አራባት፡ እምበርሀገ፡ ዔው፡ ወነገ፡ ሐየት (እት ዘበን ቅዱም)፡ ከራክሬ ወሐገል እብ ብዝሐ ህለ። እት ርሽመት አዳል ነኣይሽ ቀርዋት ምን ኢገብእ፡ ከረቢት ለትመለኣ ቱ። አዳል እብ ጀሀት ምፍጋር ጸሓዩ ወቅብለት ምፍጋር ጸሓዩ፡ አስክ ሞጎራዬብ፡ ጀሀት ቅብለት ህዬ አስክ ሀዋሻይት ደሬከ።

አዳል ሓለት ሀወእ ሰኔት ሰበት ቡ፡ እት ወክድ ሐጋይ ገሌ ሰብ ንዋይ ለሓጉ ዲቡ። ወክድ ከረም ላኪን፡ ዔቶት ከደን ሰበት በዜሕ ዲቡ፡ ለኢትዘግን እቱ ምድር ክጡረት ቱ። ፖሊስ አስክ አዳል እግል ልፍገሮ ሐቆመ ጀረበው፡ እብ ምንቀደም እብ ጀሀት ሀይኮተ፡ እብ ሓሪት ህዬ እብ ቤለ-ደሬ እግል ልጀርቦ ቦም። እብ ክልኢቱ እትጅሃት አስክ አዳል እግል ልፍገር ለወጠነ፡ ዝያድ አርበዕ ሳዐት ነሰእ ምኑ።

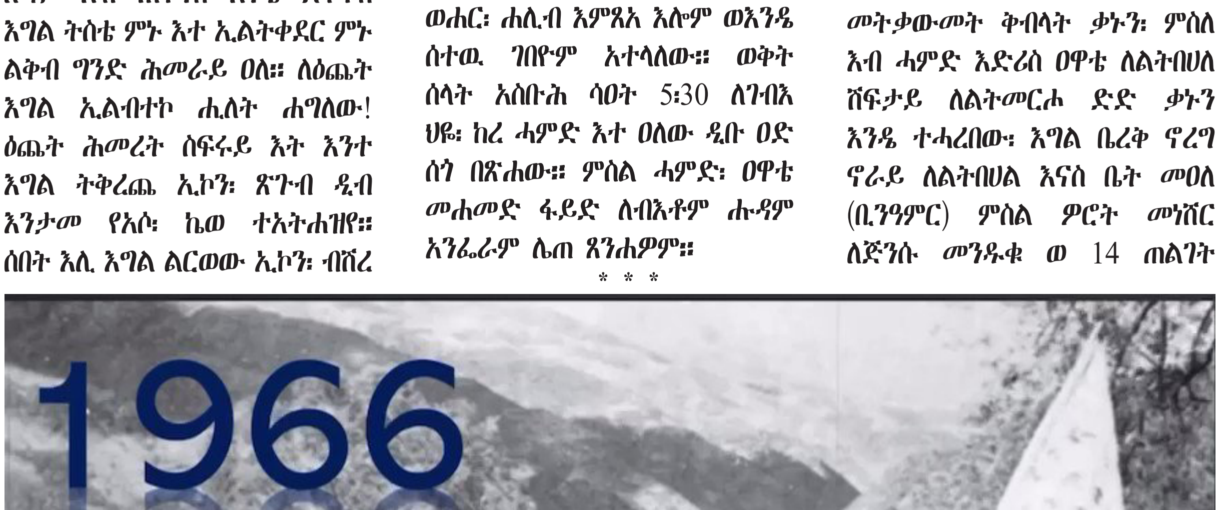

ዕንጃሬ

ከልሹም መሐመድ

ሰውረት ከብድ ሰውረት

1ይ ክፈል

ለእት ሄለል ሰበምበር 1961 ለትዘበጠት ጠልገት ብሸራት መትአንባት ንዳል ከፈሐ መሰለሕ ጀለ ተሕሪር ኤረትርየ፡ ሸዐብ ሜልካይ ወጠኑ ኖሱ እግል ልግበእ ቅድረት ክምቡ እብ ሒለት እንዴ ትተወ ለነብር ሐቀ ክም ኢሀለ ለተርኤ ዐለት። እምበል መትዳጋን እስትዕማር፡ መሳዋት፡ ፍቴሕ ወዐዳለት ጅትማዕየት፡ መሳዋት ለከሰሰ በርናመጅ ሰያሰት ዐለ እግል ልትበሀለ ሀዬ ኢልትቀደር።

ድድ እስትትዕማር አቶብየ ሰውረት ቀንጸት፡ ጀብሀት ተሕሪር ኤረትርየ እት ሜዳን ኤረትርየ ንዳል ክፈሐ መሰለሕ አንበተት፡ ክሉ ሸዐብ ኤረትርየ ተለየ፡ እብ ቃትን ለኢትጸብጦ፡ እብ መዛህራት ለኢተሰምዖ እብ ባሮት ወሐጺን ሌጠ ለልትሃጌ አባይ፡ እሳቱ እብ እሳት ወባሮት ሌጠ ክም ትቀሰን እት ሸክ ኢገብአ።

ለሰውረት እግል ትዳብር

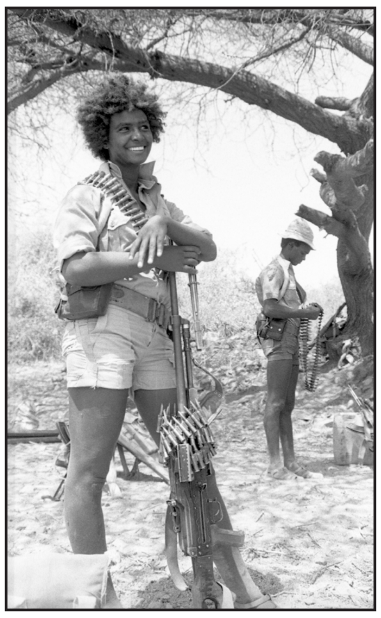

ዔጻተ ወግራህ ለገብአ ክሉ ሸዐብ ኤረትርያቱ፡ አንሱ ወተብዐቱ፡ ንኡሹ ወዐቢሁ። አንሳት አዳላይ ሴፈ ሙናድሊን፡ ሂበት ሐብሬ ወርፍዐት መስኡልየት ናይለ እት ሐንቴሀን ለተርፈየ ዓይላት አደ ሽቅለን ገአ፡ እብ ኖሰን ሰለሕ እንዴ ረፍዐየ እግል ልናድላመ ምራድ ዐለ እለን። ምናተ እብ መሻረከተን ለተርሕብ ጀሀት ኢረክበየ። ሰለሕ እንዴ ረፍዐየ እት ድፈዕ ሸፈ ከቀትለ ወመይተ፡ ወመራር እንዴ ከሀለየ ለወቅያመ እት ልብ ሙናድሊን ናይ ሰሳታት የዐለት፡ ውለትነዚምመ እግለ ለትግተብእ

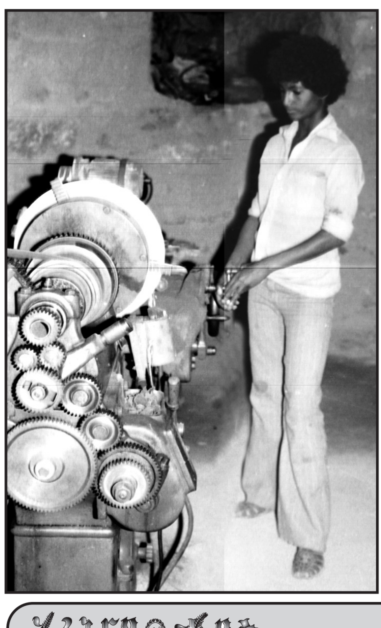

ሰያሰት ኢረሰመ።

ምናተ ዎሮ ሰምጥ ናይ ሙጅተመዕ ግብአተን ኢተርፈ። ምን እተ እብ ገበይ ሰላም ገብእ ለዐለ ንዳል ጀለ ተሕሪር ወጠን እንዴ አንበተየ ሻረከየ። እተ እት ሰነት 2016 ለትጠበዐ ክታብ ንዳል አንሳት ውሱቅ ክምለ እንረክቡ፡ እት ዘበን/ሕክም እንግሊዝ ሕዳትመ ምን ገበአ፡ ዲብ ሐንቴለ እግል ሕቁቅ እንሳንየት ሸዐብ ኤረትርየ እግል ልትጻገግ እት 05 ማዮ 1941 ለተአሰሰ መሕበር ፍቲ ወጠን ለአተየ አንሳት ዐለየ።

ኤረትርየ ክም ብዕዳት ድወለ አፍሪቀ ሕርየተ እግል ትርከብ ገብእ እተ ዐለ ናይ ሸቃለ ወደረሰ መዛህራት ሰላምመ ግዴተን ቀላል የዐለት። እበ እተ መደት ለሀ ለዐለት ሕፍን ሓለት ሰያሰት፡ ፈዛዐት አንሳት ደቅብ ወዴት፡ ዲብለ እት ሰነት 1958 ለገብአ ፋዬሕ አሴራር ሰላም ሸቃለ ወአብጠሮት ሽቅል፡ ሸቃለ አዋልድ አንሳት መሻረከተን ዐባይ ክም ዐለት ልትአመር። ሐቆሁመ ዲብ ሰነት 1957፡ 1960፡ 1962 እብ ደረሰ ለገብአ ናይ መቃወመት አሴራራት ሻርረከየ። ዲብለ ናይ ሰነት 1965 ለዐበ መዛህራት ደረሰ፡ ጅዙእ ናይለ ሐረከት እንዴ ገብአየ፡ መጦር ውላድ ተብዕን እንዴ አሴረረየ እብለ አርኢያሀ መቃወመት፡ ብዝሓት ደረሰ እግል አወል መረት አረይ ሐብሰ ወዝባጥ ጋብአት ተን። እትሊ ሄራር ንዳል ተሕሪር ፈዛዐተን ወንየት ንዳለን እብ ሑድ-ሑድ መጦርለ ሐረከት ወጠንየት ዐበ።

ለእብ ገበይ ሰላም ትጀረበ ንዳል ክም ኢተዐወተ እብ ሰለሕ እተ ተአንበተ ንዳልመ እብ ዐውል ለኢትተመን ሐዞት አምደየ። ሸዑር ወጠን ለበኔ ሐልየተን እግል ኖሱ ጽዋር ብቀዕ ቱ። እብ እደየን እት ልጥሕነ ሴፈ ሙናድሊን ለአዳልየ፡ ምን መዓጥን ረዩም እብ ሐርብተን ሐኑክ ሙናድሊን ለአደምነ። እብ ኣገረን ከብድ ሃይሞት እት ልግዕዘ ምን አባይ ሐብሬ ለአመጸአ ወእት ሙናድሊን ለልትለአክ ሐብሬ ለአበጸሐ። እቱ እግል ልትሐጨረ ምን ኢሐዘየ ዳረን ወማለን ግረ እንዴ ሐድገየ እብ ረሐን እግል ልትበረዐ ሜዳን እግል ልፍገረ ለልሐዝየ እት በዘሐ መጽአየ። ጀብሀት ተሕሪር ኤረትርየ ላኪን እግል እለ ትመጽኦ ለዐለት ሰውረት ናይ አፍካር ሐዲሰ ዱሉሊት የዐለት። ሐቅ መሳዋት አንሳት ለከሰሰ በርናመጅ የዐለ እለ ወሓዚሀን ለተረኬ ንየትመ የዐለት እሉ። ገዲም ሙናድል አሕመድ ጣሀር ባዱሪ ናይ ንዳል ዝክርያቱ እሩክ እቱ ዲብለ ሀለ "ኤረትርየ፡ ሄራር ዝክርያት ንዳል" ለልብል ክታቡ፡ አንሳት ኢረትርየ ለድቡእ ምነን ዐለ ባብ መሻረከተን እት ቅዋት ሐርብ እብ ኖሰን እንዴ ደረከየ ክም ፈትሐያሁቱ ለፈሰር።

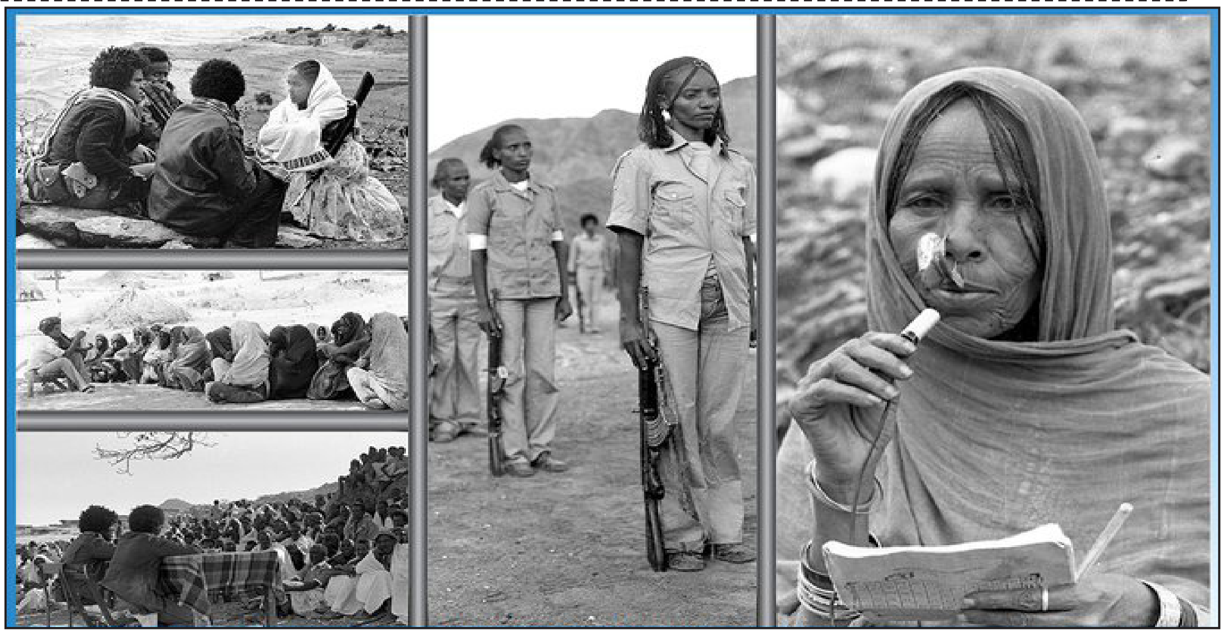

እተ ቀዳምያት 10 ሰነት ዕምር ሰውረት ኢረትርየ፡ ሙናድሊን መብዝሖም ለዐለ እሎም ፈሀም ወለዐበው እቡ ፍካር ወለት አንሳይት ቲለድ ወተዓቤ፡ እት ቤት ንእሽ ሐንቴ ዋልዳየ ወእት ቤት ዕበ ሐንቴ ብእሰ ትትሐፈድ፡ ክም ሀቶም ወደወ ትገብእ ለትሰረረተ፡ ቀራር መሲረ እት እዴሀ ትመልክ፡ ምን ሸፍረ እንዴ አሬመት ሙናድለት ትገብእ፡ ሐቀ ተአርቴዕ ወእግል ሐቅ ዝሉማም ትጻገግ እት ልቦም የዐለት። ሀተን ላኪን እሊ አፍካር እሊ እግል ልትቀየር ሐዘያሁ፡ እብ ዐመል እግል ልቀይራሁ ሀዬ ኣብ ኖሰን እንዴ አሸከተየ ሜዳን ፈግረየ። ለቀዳምያት እት ሰነት 1967 እት ሳልሳይት መንጠቀት ጀብሀት ተሕሪር ኤረትርየ ለፈግረየ ሙናድላት ጅምዐ፡ ረሕመ ወሰዓዳ ክም ልትበሀለ እተ ክታቡ ዛክሩ ሀለ። ክምለ ሙናል አሕመድ ቤለየ፡ እተ መደት ለሀ ለዐለ ሄራር ሰኒ ውሱቅቱ እግል ኒበል ይእንቀድር። ገዲመት ሙናድለት ዘህረ ጃብር እት መጀለት አግእዞ ዛክረቱ ክመ ሀሌት እት ደነግብ ሰሳታት እት አስመረ ዲብ እንተ ጁምዐ ዑመር፡ ራሕመ ሳልሕ ወሰዐድየ ተስፉ ለልትበሀለ ምሔርባት ሜዳን ክም ፈግረየ ምናተ ለጀብሀት አጊድ ሶዳን ክም ነድአተን ከበረን ሳምዐት ዐለት። ክል መንጠቀትከ እብ እንክረ እንዴ አሸከተየ ባበ ለከርከሐ እግል ልናድለ ለልሐዝየ ክም ለሀልየ እሙርቱ።

ለአንሳት ክምለ ምራደን እት ሜዳን እግል ልዳይመ ወዶረን እግል ልወቅለ ለተተቅድረን አርድየት ምን የዐለት ለትንከር ገይሰ-በጥር ገብአ። ምናተ ለዓቅለን ነብረ ቀይድ ዓዳት ወእጅትማዕየት እንዴ በትከየ እግል ሓርያት ባብ ከፍተየ፡ እት አፍካር ተቅዩር ክም ለሐሶሴ ወደየ፡ እት ከብድለ ሰውረት ብዕደት ሰውረት አፍካር ቀሰቀሰየ።

ሰውረት ሐር በልሰ ለዐለ አፍካር ወመካይድ እት ቀበት ጀብሀት ተሕሪር ኤረትርየ እግል ለአርትዕዎ ለኢቀድረው ሙናድሊን፡ ምነ እንዴ ትፈንተው ቅዋት ተሕሪር ኤረትርየ ክም ከወነው እግል መሻረከት አንሳት ለባብ ክፉት ገብአ። ሰውረት እግል ትትነሰር ገአት ምን ገብእ ክሉ ከፈፍል ሙጅተመዕ እምበል ፈናታይ ዲን፡ ጠበቃት ወቀባይል፡ አንስ ወተብዐት፡ እግል ልሻርክ እተ ብእቱ ምነ ልብል መብደአ እግሉ ለከድም በርናመጅ ሰያሰት ከጠጠት። እብ አሳስ እሊ መሻረከት አንሳት ለመንዕ የዐለ። ምናተ እት ሰልፍ ሰብዓታት ለተንዚም እት ግድለ አድመኖት ሀለዮቱ ሰበት ዐለ እብ ሰበት መሳዋት አንሳት እት ሙናድሊኑ ለወደዩ አትፋዘዕ ሰያሰት የዐለ። መሻረከተን ላኪን አሰክ ክእነ ገብእ ኢታኬት አዜመ ኖሰ አሸከተት።

ስያሐት

መሐመድ እድሪስ

ስያሕት እት ኣቅሊም ጋሽ-በርካ

ስወር፡ ኣብረሃም በየኔ

የም 23 ናይለ ሐልፈ ወሬሕ ሰማን ኣንፋር ቅስም ጀሪደት ኣስክ ኣቅሊም ጋሽ በርከ ወእብ ፍንቱይ ምዴርያት ባርንቶ፡ ሀይኮተ ተሰነይ ወኣቅርደት ጀውለት ዋድያም ዐልነ። ጀውለትነ ለኣምበትነ እበ መዲነት ባርንቱ እትገብእ እብ ሰበት ከደማት እጅትማዕየት፡ ዐማር እቅትሳድ፡ ተዕሊም ወስያሐት ለከስሰ ምስለ ከስሶም መስኡሊን ወሸዐብ ኣርዛቅ ስያሐት ዲብ ኣቅሊም ጋሽ በርከ ለከስሰ ምስል መስኡል ቅስም ስያሐት ኣቅሊም ጋሽ በርካ ኣሰይድ ሓምድ ዩስፍ (ወድ ሼክ) ወመስኡል ፈሬዕ በሑስ ወመራቀበት ኣርዛቅ ስያሕ ወፕሮሞሽን ዲብ ቅስም ስያሐት ኣቅሊም ጋሽ በርከ ኣሰይድ ስምረት ገብረመድህን ክሰልሁመ ምን መዲነት ኣቅርደት ላቶም ኣሰይድ መሕሙድ ሓሊ ወመሐመድብርሃን ኢብራሂም ለወዴና መቃበላት ስያሐት ህለ። ከእግል የም ኣልወኣይ ክፈል ልተላሌ፦

ደብር ኤሊት

ኣሰይድ ሓምድ ዩስፍ እብ ሰበት ስያሐት ዲብ ኣቅሊም ጋሽ በርከ ዲብ ልትሃጌ ክእነ ልብል፦

"ኣቅሊም ጋሽ በርካ እብ 16 ምዴርያት ለትኣሰሳ ቱ። እለን ምዴርያት ለ14 በዲር ለጸንሐየ ወክልኤ እንዴ ተኣከረየ ለትወሰከያ ሰልዓ ወከርከበት ተን። ከምሰልሁመ ብዙሕ እዳራት ደዋሒ ህለ። እሊ ኣቅሊም እሊ እብ መጃል ስያሐት እንርእዩ እት ህሌነ እምበለ ክል ሰነት ለለኣፈርዩ ናይ ሐርሰ እተይ፡ ናይ ጀራዲን ወብዕድ እግል ስያሐት ለልስሕብ ክም ሐርማዝ፡ ገታእ ወብዕድ እምበል ኣዱግ ከደን ክሉ እትሊ ኣቅሊምነ ህለ። እሊ ሌጠ እንዴ ኢገብእ ብዕድ መባኒ ዲብ መዲነት ኣቁርደት ክምሰልሁመ ጥልያን ዲብ ካልኣይ ሐርብ እዲነ ልትነፌዕ እቡ ለዐለ ድፍዓት እት ባርንቶ ወኣቁርደት ህለ። እሊ ዲብ ቀበቱ ሚ ህለ ለኢልትኣመር እብ ትሩድ ሐጼን ለትበነ ሰብ መቅደረት እንዴ መጽኣው እግል ልብሖሱ ለህለ እሎም ጋርቱ። እምበልሁመ ናይ ራእሲ ጉርጀ ድፋዕ ህለ ወዲብ ሻምብቆ ናይ ለመድ ከዛን ህለ። ዲብ ምዴርየት ሀይኮታመ ደብር ኤሊት ህለ። ገቢል በዲር ዲብ እሊ ደብር እሊ እንዴ ገብኣው ምን ኣባዮም ዳፍያ ዐለው። እሊ ገቢል እሊ የም ምስል ቆሚያት ኩናመ ወናረ ሑቡራም ለህለው ቶም። ዲበ ዘበን በዲር ዌረት መጽኣዎም ምንገብእ ዲብ እሊ ደብር እሊ ልትሐበያ ክምሰልሁመ ዲቡ እንዴ ገብኣው ምን ኣባዮም ዳፍያ ዐለው። ክመ ዲብ ታሪክ ልደገም እተ ዘበን ለሀይ መህድዩን እብ ወራር መጸኦ ምንመ ዐለው እት ርሸመት እሊ ደብር እሊ እግል ልፍገሮ ላኪን ኢቀድረው። ለደብር ለለትዐጅብ ቱ። እት ረኣሱ ማይ ሲቶ ህለ፡ መሕብዒ፡ ወመትሓረቢ ወናይ ታዕሊም ኣካናት ብእቱ። ምን ረዩም ትርእዩ እንዴ ህሌከ ብለቅ ሌጠ መስል እትከ፡ ምን ቅሩብ ዶል ትርእዩ ላኪን ሰኒ ለልኣትዐጅብ ቱ። እግል መደት ኣውረሐት እግል ልንበሮ ዲቡ፡ ሴፋሆም ደቆ ወለኣበሸሎ ዲቡ ለዐለው ኣሳር ሰበት ህለ ዲቡ፡ እግል ስያሐት ሰኒ ጀዛብ ቱ።

እምበል እሊ ልሰዕ ለኢትበጽሐ ብዕድ ኣርድመ ህለ፡ እብ ይዕርዮት ላኪን ኣስክ እለ እግል ንብጽሑ ቃድራም ኢህሌነ። እትሊ ኣቅሊም ቤጽሐት መጽኦ እብ ፍንቱይ ውላድ ካርጅ ክም መስል ዲብ እሊ ስምፓዚም ለቀደምናሁ ውዱሕ ህለ። እሎም ለመጻኡነ እግል ቆምየት ኩናመ ወናራ ሰኒ እብ መትዓጃብ ቶም ለሸርሕወን። ዓዳተን ናይ ህዳይ ወትልህዩ፡ ሐርሰ ወመናበረት፡ ከምሰልሁመ ሐዘኖም ወብዕዶም ክሉ እብ መትዓጃብ ልርእዉ። ክም መስል ሕላየት ናይ ኩናመ ተሐሌት ምንገብእ ክሉ ኣዳምቱ ለለትሐረክ ለከወጅ ህዬ እሊ ዶል ልርኡ ምስል ብዕድ ናይ ኣፍሪቀ ትልህያታት ወሰሰዒት ቃሩኑ እብሊ ሰኒ ርቁብቱ" ልብል።

ዲብ እሊ ወድ ሼክ ልብሉ ለዐለ ስምረትመ ክእነ ወስክ፦ "ስያሐት ዲብ ሰልፍ ምን ሰነት 2009 እንዴ ኣንበተ ክም ቅስም ተኣሰሰ። እሊ ፈሬዕ እሊ፡ እብ እዳረት ለደርሰው ወለትከረጀው ሸባብ ክም መጸውነ፡ ስያሐት ለልትስሕብ ኣካናት እግል ፈረጎት፡ መቅደረትነ ለትሰምሑ ትሉሉይ ድራሰት እንወዴ ጸንሐነ። ሐቆ እሊ ወዚረት ስያሐት ኣሰይደ ኣስከሉ መንቀርዮስ ለትመርሐ መጅሙዐት ሰብ መቅደረት ወብዝሓም ሰብ ሰልጠት ለብእቶም እተ እግል ስያሐት ለትፈረገ ኣካናት ዚያረት ወደው። እግልሚ እንዴ ተሐፊዘ ወትፈረገ ሌጠ ሕኔት በጥር፡ እግል ኣስበቶቱ ለሀደፈ ዚያረት ገብኣት። ክም ምህም ኣካን ለእንቤሉ ክመ ወድሼክ ለሸርሐዩ፡ ደብር ኤሊት ዎሮ ምኑቱ። እሊ ደብር እሊ ዲብ ምዴርየት ሀይኮተ ብልቱብያይ ለትትበሀል እዳረት ደዋሒ ዲበ ህለ። እሊ ደብር እሊ እብ ታሪክ ዶል እንርእዩ፡ ዲብ ወክድ መህዲዩን ለዐለውቱ። እሊ ዐጃይብ ለወድዩ ንሕስ እት ረኣስ ንሕስ ለትበናቱ። ዲብ ሰልፍ ናይ 20 ክፉል ዘበን ክም ትበነ ህዬ ልትኣመር። ኣስክ እሊ ህዬ ግሩም ህለ ወኣዳም ነብር እቱ ህለ። ብዕድ ጠቢዕያይ ከዛን ዐሊ-ገዴ ለልትበሀል ናይ ሻምብቆ ቱ። እሊ ከዛን እሊ ምን መሓዝ ብያረ እብ ገሰሞ ለመጽእ ማይ ምኑ መልእ። ሐጋይ እብ ተማሙ ህዬ እግል ንዋይ ወሐርሰ ልትነፍዮ ምኑ ወዓሰ ለልኣፈሩ ዲቡ ከዛንቱ።

እምበል እሊ ሃጸይ ዮውሃንስ ዲብ ፎዴ ለልትበሀል ባካት ዚያድ 10 ኣልፍ ለገብእ ሸዐብ ኩናመ እንዴ ትቃተለ ለትከረ ዲበ መንጠቀትመ ህሌት ዲብ ምዴርየት ባርንቶ። ብዕድ ዲብ መደት ጥልያን ተዕዲን ደሀብ ገብእ እቱ ለዐለ ናይ ኣውጋሮ ህለ። ከምሰልሁመ ዲብ እሊ ኣቅሊምነ ለህለ ከዛናት ክም ናይ ስያሐት ንትነፌዕ እቦም። ክም ከዛን ከርከበት፡ ገርሰት፡ ባደሚት፡ ፋንኮ ራዊ ወፋንኮ ጽሙእ ህለ። እብ ዐቢሁ ህዬ መሓዝ ሰቲት፡ እሊ ሰነት እብ ተማመ ለዋሰል ቱ። ከምሰልሁመ ሳትሮታት ጥልያን ናይ ኣቁርደት ወባርንቶ ህለ። ዲብ ኣፍሪቀ እት ኣወላይ ደረጀት ለልትርኤ ናይ ካልኣይ ሐርብ እዲና ቱ። እንዴ በጠርከ ወኣብረከ እግል ትልከፍ ምኑ ለትቀድር፡ ኣካን ልትሸቄ ምኑ። እብሊ እህትማም እግል ልትሀየቡ ለትኣዜ።

ዲብ እሊ ኣቅሊምነ ዐርኮከባይ ለበትከ ኣዳም ክም ቀትለ ልትርኤ። ሐርማዝ ለቀትላመ እለ ከምሰልሁ፡ ሰበት እሊ ለከስሶም ጃሃት ወሸዐብ እብ እህትማም እግል ልጽቦጡ፡ ሕነ ክም ለትከስሰ ጀሀት እብ እህትማም እንሸቄ ዲቡ ህሌነ። ከምሰልሁመ ስምጥ ከዛናት ለህለ ጀራዲን ክም ናይ ስያሐት እንርእዩ። እምበልሁ ናይ ሐርማዝ ሕዝኣት ኣው ቀትረ ጋብእ ለህለ ባካት ምን እንርኤመ እብ እህትማምቱ ለእንርእዩ።

ብዕድ ዲብ መደት ሳልሳይ ወራር ወያኔ፡ ወያኔ እሊ ባካት ጸብጥ ዲቡ ለዐለ ወክድ ዲብ ሻምብቆ ወቶኮምብየ መቃብር ሹሀደእ ለትሐፈረ ዲቡ ወሐር ለኣስኔናሁ እብ እህትማም ወክም ታሪክ እግል ቤጽሐት እዱልያሙ ለህሌናነ ቱ። እሊ ቀብር ምስልከ ናድሎ ለዐለው ወዲብ ዐውቴ ለኣብጸሐውከ ሕፍረት፡ እግል ሸዐብ ኤረትርየ ኣክልኣይ መሪር ክምቱ፡ እሕትራሙ እግል ሹሃዳሁ ሰኒ ቃሊ ክምቱ ለለርኤ ጋርቱ። ዲብ ኣቅሊም ጋሽ በርከ ክል ናይ ሱዳን እግል ለሃጅሞም እተ መጽእ እቱ ለዐለ ወክድ ክም ሳትር ወሕጌ ልትነፍዮቡ ለዐለው ቀባይል ኤሊት ቶም። እሎም የም ኤሊት እንብሎም ለህሌነ ሸዐብ፡ ኣዜ ዲብ ኤረትርየ ዲብ ሑድ ባካት ክም ኣለቡ፡ ፌስኮ፡ ወለበዝሐው ህዬ ኣስክ ከሰለ ሱዳን ክም ጌሰው ቶም ድራሳት ለልኣክዱ። ዲበ ደብር ጀምዐ ወመሳግድ ህለ። እሊ ኣስክ እለ ዲበ ደዋሒ ለልትረከብ ሸዐብ ዲብ ወክድ ዓያድ እንዴ ጌሰው ለልትሰለው ዲቡ፡ ክምሰልሁመ ለበዐት ኣስክ 50,000 ሸዐብ እግል ትጽበጥ ለትቀድርተ ልብሉከ። እግል ኣኪደት ህዬ፡ ኣነ ኖሼ ግስክዉ፡ እንዴ ግስካሁ ለተምም ኢኮን ለደብር። እግለ ደብር ዶል ተሐፍሩ ህዬ ማይ ምን ለዐል ጸንሐከ። ለትፈናተ ኣሳስያይ ዕጨይ ወሐዋን ከደንመ ህለ እቱ።

ብዕድ ሳትር ደግያት ጉርጀ ለልትበሀል እት ምዴርየት ሞልቂ ህለ። እሊ ሳትር እሊ ጀማዐት ደግያት ጉርጀ ምን ዌረት ትግራይ እግል ልዳፍዕ ልትነፋዕ እቡ ቅያደት ለቡ፡ ባስካት ናይ ማይ ለህለ ዲቡ ለለትሐዜ ክሉ ለከምክም ቱ። እብ ርሕብነ ዶል ልትርኤ ህዬ ዚያድ ናይ ኣቁርደት ለዐቤ።

ርዝቅ እሊ ኣቅሊም ብዙሕ ቱ፡ ክም መሰል ዕጨይ ዐርኮከባይ ህለ። ክም ተኮብ፡ መሸረፈት፡ ቅለው፡ ጀናቢል ወብዕድ ምኑ ለልትሸቄ፡

መሓዝ ጋሽ

ጥናብ እግል ቤት ከምሰልሁመ ዐካቱ እግል ትብለዐ ሌጠ እንዴ ኢገብእ፡ ዲብ መሳንዕ እንዴ ትለኣከት ክም ሰደፍ ወብዕድ ምህም ሓጃት ምዴርየት ናየ መቅበረት ምሐርበት ህለ ዲበ፡ እሊ ናይ እለን ክልኤ ኣካን ላኪን እብ ፍንቱይ እንገንሐን።

ዲብ ገጽ 10 ልተላሌ...

ኮሎኔል ሓምድ የሱፍ

ኣሰይድ ስምረት ገብረመድህን

ሕዱግ ስሌማን

ሽባብ

ነጃት ዑስማን

ታሪክ ሰባት ወኤማን

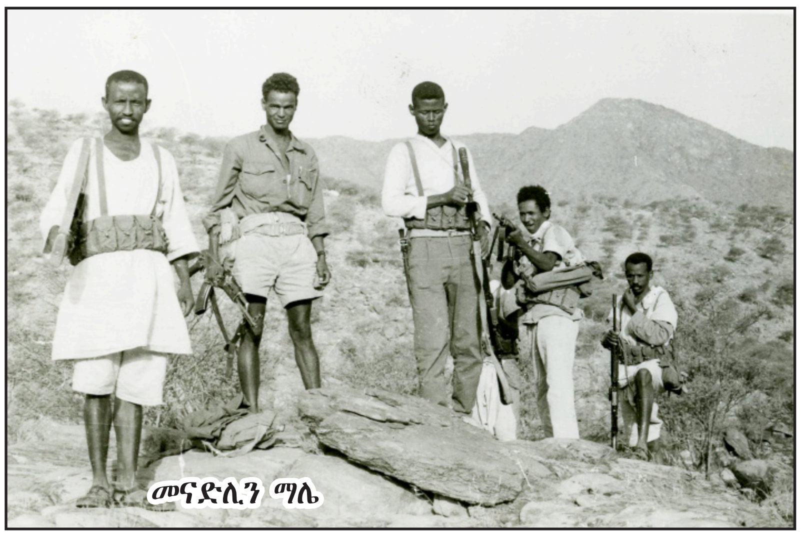

መናድሊን ግሌ

ሽዕብ ኤረትርየ፡ ምን 1940ታት እንዴ አንበተ እለ ዮም ራክበ ለሀለ ሰላም ወመስኩበት እግል ልርከብ እንዴ ቤለ እት ቀብላት መስተዕምረት ምህሮቱ ሰደ። ሰበት እሊቱ ንዳል ስለሕ ለአንበተ። እሊ ዮም ምን ጂል እት ጂል ዲብ ልትዋረስ ገይስ ለሀለ ታሪክ ሰባት ወኤማን፡ ዲብ ሰነት 1961 እብ ፋርስ ሓምድ እድሪስ ዐዋቴ፡ ወሑዳም አንፋር ወዕሉብ አስለሐት ክም ከረ አብዐሸረ አስተብደ ወዮም እሊቱ ታሪክ አጅያል እንዴ ገአ ልትሐላለፍ ነብር ሀለ።

እለ አርደትነ፡ በሐርነ፡ ዐድነ፡ ወወጠን'ነ እት እንብል እብ ሕሽመት ወሐበን፡ ለንትሰሜ እበ ክፋል ዐለም፡ ናይነ ናይ ኤረትርዩን ለእንብለ እቡ ሰበብመ ትዕቤ ወትንአሸ ምንሕትነ ምን አብዕቦታትነ ቀዳምያም ለጸንሐተነ ምን ገብአት፡ ወእለ እግል ኢነህብ ተበን ቃሊ ምን ደፍዐነ ዲባ ቱ።

ምንሕትነ ለእንብሉ ሸይ፡ አሳሱ ታሪክ ሌጣ ቱ። እግል መሰል ናይ ብሕተ ሸርከት አው መአሰሰት "ዌርሳየ አናቱ" እንዴ ትቤ፡ እት ቤት መሕከመት እንዴ ቀርብከ ትሸኬ፡ ዌርሳይ ክም እንተ አኪደት ላቡ እሰባት ናይ ብሕቶትከ አው ታሪክ እኩድ ለአትሐዜከ። አምበሌሁ ላኪን፡ ዌርሳይ እግል ትግበእ ኢትቀድር። እብ መጅብ እሊ እንርእዩ ዲብ ህሌነ፡ ምን ክም እንተ ለለአክድ ህዬ፡ ታሪክ ክምሰልቱ ልተአመር።

ሕነ ህዬ ዌርሰት ናይ እለ ደውለት ለገብአነ እቡ ሰበቡ እሊ ታሪክ እሊ ብሕታነ ምን ገብኣቱ። ሀሌዮትነ ህዬ ለሐልፋ ታሪክነ ለአሰብቱ እግልነ። እብ ገበይ ሐጫር፡ ሜልከት ናይ እለ እግለ እነብር ህሌነ ምድር ወበሐር ለሳብት ታሪክ ቀዳምያም ወልዴናቱ። እግል ወድ አዳም ምን ሔዋናት ለፈንትዩ አሳሰያይ አው መፈንትያይ ጋር ሚቱ ዶል እንብል፡ ታሪክ ሌጣ ቱ።

አዳም ኣስሊቱ ለዐልብ ሌጠ እንዴ ኢገብእ፡ ለቀዳምያም ዋልዴን እግል እለ እዲነ ከአፎ እት ባሰሮ ሓልፋመ ክምቶም ለአምር። ታሪኮም ለአትፈክር ወለአትመራምር፡ ዓዳቶም ወነባሪሆም ህዬ ልትወረስ ከናይ ገብእ። እብሊቱ ሀለዮትነ ነአመርዴ ወናይ መስተቅበልነ በርናምጅ እንቴልም።

አዳም ለሐስብ፡ ልትሃጌ ወሓሪት ለአዳውር። ሔዋንመ ለሐስብ ወለአዳውር ገብእ፡ ምናተ እግል ሓሪት ለልሐስብ ኢኮን። ክምሰልነ በሌዕ፡ ሰቴ ወርሑ እግል ለአንግፍ ጀርብ። ሔዋናት ታሪክ እግል ልሸቄ ኢቀድር፡ ምናተ ኣለት ናይ ሸቃይ ታሪክ ኣደሚ እግል ልግበእ ቀድር።

ታሪክነ ለእንብሉ፡ ናይ ንዳል አው ሐቆ ሕርየት ለሀለ ተየልል ሌጠ ኢኮን። ናይ በዲር ታሪክ ቅሰስ ዋልዴነ፡ ወአሳር ቀዲም፡ አሳስ ታሪክነ ወወጠንየትነ ለለአክድ ቱ። እሊ ለእንሸቄ ዲቡ ህሌነ በር ወበሐር፡ እብ ደረጀት ዐለም ምን ቅያስ ወለዐል እሰትራተጅያይ ሰበት ገብኣቱ፡ ዋልዴነ እብ በር ወበሐር ለመጽአዮም ወራራት እግል ልዳፍያ ቃሊ እስትሸሃድ ዳፍዓም ቶም። እሊ ምድር ሰኒ ህዬ እብ ተአስትህል ለትህየቤነ ኢኮን። ረዩም እንዴ ይእንገይስ፡ እት ዘበን ምስተዕምረት እት ዘበን ጥልያን ረሖም እንዴ ሰበለው ሰብ ታሪክ፡ አቤነ እግል እሰትዕማር ለቤለው ኤረትርዩን ሑዳም ኢዕለው።

ናይ 1940ታት ወ1950ታት እብ ሰላም ወቃኑን ለትጋየሰ ሰያስያይ ንዳል ህዬ አተለላይ ናይ እሊ ወጠንያይ ታሪክ ገብእ እት ሀለ፡ አሳስ ናይ አሰሬሁ ለአተላለ ታሪክ ንዳል ሕርየት ቱ። እሊ ለምሰል ሰብ ሒለት ወመቅደረት አሜሪከ ወእተሓድ ሶቬት ለትጋብሀ፡ ሕርየት ለአምጸአ አጅያል ንዳል ሓዚ ሕርየትቱ። እሊ ቃሊ ዐውል ለትደፍዐ እሉ ወጠንያይ ታሪክ ለአውረሴነ ህዬ ለመናድል ገቢል ወሰውረቱ ቱ።

ናይ ሐቆ ሕርየት አጅያል ህዬ እግል ዐቂብ ሰያደት ወጠኑ እብ ፈራሰት ወዐጃይብ እግለ ታሪክ ደግመዉ ወአሰበተዉ። እብለ ህዬ እት ዓቅቢት ወአድመኖት ሰያደት ወጠን ዐባይ ተረት አግደው። እሊ ክሉ እግል'ነ ሸባን እብ ተጃረት ለትመለአ ውርስ ታሪክ ቱ። እሊ ታሪክ እሊ ምን አየ መጽኤነ? እብ ከፎ ሰብ መልክየት ናይ እለ አርደት ወበሐር ወዐቢ ታሪክ ክም ሕነ ለለአክድ እግልነ እሊ ልትወረስ ለሀለ ሳብት ታሪክ ቱ።

ዌርሰት ናይ እለ ወጠን ሕነ እብ ግብአትነ፡ ታሪክ እለ ወጠን እለ ህዬ፣ እንዴ ተሐሰርነ እግል ንሐጥጡ ወንወረሱ ወእብ ዐቢሁ እብ ሰበቱ

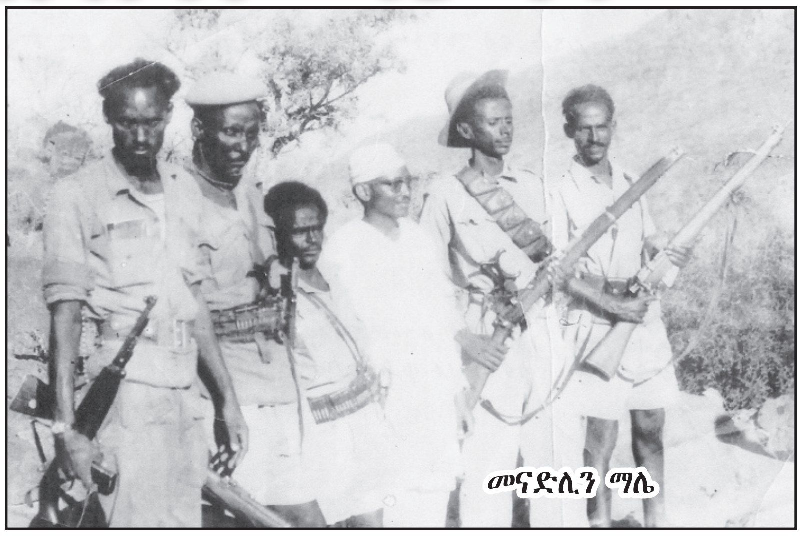

መናድሊን ግሌ

እሎም እግሎም እንቤ ክልኦት እትጀህ፡ ክሎም ክ'መ ምን አሮት ርሕም ለፋግራም፡ እግል አሮት ሀደፍ ለሸቁ ምን'ማ ቶም፡ ለመስኡልየት ላቱ ዲብ መሸንገለ ሸባብ ተ። እምበል እሊመ፡ ለአሮት ናይ ቅሩብ ኬድማይ፡ ዌርሳይ፡ ሬፍዓይ እማነት፡ ገብእ ዲብ ሀለ፡ ለካልኣይ ህዬ፡ እት ዕምር ሸበት እብ ሒለቱ ወአፍካሩ ዲብ ሀለ ለከድመ፡ ለአስተሸህደ፡ ለመስከነ፡ ወእግልነ ሸባን ለአውረሰ ወሀለዮት እለ ወጠን ለአከደ ፋርሰ በዐል ኤማን፡ መእንብታይ ንዳል፡ ውሕደት፡ መውርሳይ ታሪክ መናድል ቱ።

ለንትሃጌቡ።

እምበል እሊመ፡ ለሐልፈ ታሪክ ለለዐቅብ ወወርስ፡ ለእለ ራፍዕ መሰኡልየት ክም ዐቢ ጋር እግል ልርአየ፡ እብ ክሉ ጋራት ሕሱር ወፋህም ዶል ገብእ ቱ። እብ ክለ እለ ቡ አምር ወመቅደረት እብ መትሐሳር ዶል ከድም፡ ገበይ ተጠውር ወዐቦት ኣምም ክም ሀለ ልትአከድ እግልነ። ወጠንያይ ሻብ፡ እግል ምጅተመዕ ወወጠን ቀደም ርሑ ለልርኤ እት ለዐቤት ዐቦት ወዐማር እምበል ጠሜዕ ሒለቱ ወአፍካሩ እግል ደሐን ወጠን ወሜርሒት ምጅተመዕ ወእብ ፍንቱይ እብ ተጋቢብ ወጠን፡

ሕፍዝ እግል ነትጋይስ ወብዕድ ዐጃይብ ላቱ ታሪክ እግል ንወስኩ እሊ በህለት እብነ ሸባብ ዮም ሐዲስ ታሪክ እግል ንሸቄ ሀለ እግልነ። ዌርሰት ሌጠ እንዴ ኢንገብእ፡ ዔቅቤት ምን ክሉ ለሳድፍ መሸክል ወመውርሰት እግል አጅያል ሐዲስ ክም ሕነ መሰኡልየት ናይ ኩልነ ክምቱ ኢንትረሰዕ።

እብ መጅብ ፈዛዐትነ እት ክል ምጅተመዕ ክልኦት ንዕ ወድ አዳም ለትረከቦ። እለ ፍንቲት እለ እት ምጅተመዕ ሸባን ዚያድ ዋድሐት ተ። ለተረት ፈዛዐት ወጥውር ሕሳብ ላቡ ሻብ፡ ክል መረት እብ ሰበት ሸዐብ ወወጠን መስኡልየት ረፍዓም ሰበት ገብአው፡ ለጸር ዲብ መሸንገሎም ሌጠ ቱ። ምን ናይ ኖስ አው ናይ አሸካስ መሳልሕ፡ ወጠንያይ ሸቅል ወስታት ሙጅተመዕ ለዐቤ። ለእብ ፈዛዐቶም እት ካልአይት ደረጀት ለልትረከቦ ህዬ፣ ዚያድ እት ናይ ኖስ መሳልሕ ለአተንክቦ።

ዌርሰት ዮም

ምን እሎም ክልኦት ዌርሰት ምን ቱ ወጠንያይ? ምንቱ ዌርሳይ? ምንቱ ሬፍዓይ እማነት? እሊ አሰእለት እሊ እት ረአስነ መጽእ። እሊ አሰእለት እግል ንብለስ ደውለት ኤረትርየ፡ እብ ረዩም ወመሪር ንዳል ወቃሊ እስትሸሃድ ወምሰክ'ነ እንዴ ትደፈዐ ዲበ ለመጸአት ደውለት ክምተ ለታሪክ ለአሰብት እግልነ።

እብ ሰበት ኢአምር ወሀመሌ፡ ለመጽእ መሻክልመ ሑድ ኢኮን። እሊ ህዬ፡ እት ክሉ መጅተመዓት ዐለም ለሀላ ቱ። ክም ፈሀምከ ወሕሳብከ ህዬ ልትፈናቴ። ወጠንያይ ነፈር ለልትበሀል ህዬ እብ ፈዛዐቱ፡ ዐቅሉ፡ ከሃለቱ፡ ሰብሩ፡ ወረዩም ለለሐሰብ ሌጣ ቱ። እግል ርሕዩ እንዴ ቤለ ለኢሐስብ፡ እግል ምጅተመዕ ናሴሕ ወዕጹም ኬድማይ ወእግል ወጠን አምን ወሰላመት ለፈቴ ወለአደምን ዶል ገብእቱ ለወጠንያይ ነፈር እንዴ እንቤ አትመሞት ወአትመቃርሖት ወጠንያይ አህዳፍ እግሉ ዶል ከድም ቱ።

ናይ ሰለስ መራሕል መሪር ንዳል በህለት ቀደም ሕርየት፡ ዓቅቢት ሰያደት ወሐቆ አድመኖት ሰያደት ሓለፍነ። አስክ ዲብ እለ ሐዳስ መርሐለት ለትዐዴነ ዲቡ ወቅት ህዬ፡ እግለ እብ ነፍሱ እንዴ ትበረዐ ታርኩ ወሀለዮቱ ለአሰበተ በዐል መባጥር ማሌ ወዮም ለእንብሉ ሻብ፡ ወእግለ ንዳል ስለሕ ለአንበተ ወአስክ ዮም ታሪክ ሐበን ለአውረሰ ወለ አሰበተ፡ ለናደለ ወጠንያይ ሻብ፡ ምን ቅያስ ወለዐል ዐባይ ሕሽመት እግል ነሀቡ ለአስትህል። ከሸባብ ዌርሰት ወመውርሰት ክም ቶም እንዴ ኢንትረሰዕ፡ እብ መሰኡልየት ክም ሸቁ እግል ልግብኦ ወእት ካድም ወጠኖም ምኖም ለልትጠለብ እግል ሊደው ለወዴ፡ ለእብ ዕምር ወተጃርብ ለዘይዶም ቱ።

ዔማት፡ ለትፈናተ ክቱብ ታሪክ

ዌርሰት ዮም

ዩሰፍ እድሪስ አሚር

ተመህ ቀደር

እ'ተ ሮሻንለ ዌርሳይ ዐራት ምንመ ነክሰ። ባክለ ምስጢርለ ሐካኪቶ ክም ሀለ ርሑ ተአስእሉ ዐለት። አምዕል ሐቴ እግ'ለ ምስጢር ክም ለአ'ምሩ ሸክ ዋዲ ይዐለ። ከእት ፍንጌ ፈርሀት ወሰእየት ሰኒ ጥዕም ላተ ለዘት ለአትዳውር ዐለ። አምዕል ሐቴ፡ ፍንጌ አልዐሴረት ወአመቃርብ፡ ሐፋነትለ ጸሓይ ገሮቡ ሰበት ፈተየ፡ እተ ግንራራብ ኒል እድሩሩይ ለዐለ ድበዕለ ሮሻን እቱ እት ልትዛወር፡ ሐቴ መለክየት ላተ መርከብ አስክለ ሰላልምለ ጅኔነት እት ትትጸገዕ ረአየ። ወምነ ሐረስ እግል ልትከበተ ለመጽእ ነፈር ኦርትመ ይዐለ። ሻፍግ እት እንቱ አስከ አተጀሀ - ክምሰልሁ እግል ልውዴ ዋጅቡቱ፡ ለሕሹም ጋሻይ እግል ልትከበት ቅብላትለ መርከብ ዶል በጥረ ለሀይአቱ ክመ እተ ትምሳል ለግሩም ትመስል ዐለት።

ዶል አቀመተ፡ መላኢከት ለትመስል ሸንብሬበት ልባስ አሚረት እንዴ ለብሰት ምነ መርከብ ትከሬት ከእበ ሰልም ገጸ ለዐል አስክለ ሮሻን እት ፈግር፡ ምስለ ጀላ'ለ ግርመተ ወለ ቀሊላይ ገሮቡ፡ አሬባይ እት እንተ ገጸ ለዐል ትትናፈር ለህሌት ትመስል ዐለት። ሰኒ ምን አቀመተ እለ ኢኮን በዐለ ውቅልት ሕሸመት አሚረት ሜሪ ሲ. ዐንኽ ረአ!

ለሰይፉ ረዩም እሉ ሐርጠ ከሰላም ዐስከሪ ወደ እለ። ለአሚረት ክመ እተ ሕልም እበ ቀደሚሁ ሐልፈት። ወእተ ዶለ እተ ቀበትለ ድበዕለ ሮሻን ተሐበዐት ምኑ።

እለ ሀ.. ሀተ.. ሀታተ ሚኢኮን?

ዕንታትመ ዶል ኦሮት ለሐሴ። ወእዘንመ እተ ክምሰልሁ። ልብ ላቱ በታተን ሐሰት ኢለአ'ምር። ከእለ ሀተ ምን ኢትገብእ ላቱ ለልቡ ዐደድ እለ አስክ ምን አካኑ እግል ልንፈር ለሐዜ ወኢሀንደገ እለ። ምናተ አፎ ኢሸዐረት እቡ ወኢፈቅደቱ? እሊ እት ፍንጌሆም ሓሰል ለዐለ ጋር ምን ፌቃዶ ወለዐል ለአስትህል ዐለ። ለመርኢቶም ለዐጂብ ለሀይ ሐቴ ዶል ትረሰዐቱ በህለት ቱ? መክብር እቡ ትትረሴሰዕ ህሌት?

ወምን ትፈቅዱ ወኢትፈቅዱ ህዬ ሚ ፋእደት እግል ልርከብ ምናቱ? ለሱረት ህዬ ናይ እለ አሚረት ትግበእ ወለናይ ሐቴ እለ ትመስል ሚ ፍንቲት ብዲበ? ላመ ልቡመ እግል እለ ግርም ሱረት ቱ ሌጠ ለህንደገ። ምን እለ ወሐርመ ሀተ ሱረት እለ ወለት ፈርዑን ላተ አሚረት ትግበእ ወለ ሱረትለ ወለት ድጌ መነፍ ላተ ሸምብሬበት ትግበእ ለልቡ እግል እለ ሱረት እለ ሌጣቱ ለህንድግ ለሀለ። ወእለ ትግበእ መሎሀ ምን ክልኢተን ሰእየት በትከ። ከለሻም ላቱ ደሩሪቱ። ወላመ በቲክለ ሰእየት እተ ክምሰልሁ።

አስክለ እተ ቀደሚሁ ኬን ወእንሰር ሸቱት ለዐለ ዕጨይ አትቃመተ። ለሰራይር ጪቅ-ብሪቅ እት ልብል ወለአቅሹንለ ዕጨይ ኬን ወእንሰር እት ለህናድዱ ወምን ቅሽን እት ቅሽን እት ልትናፈር ረአየን። ለሓለተን ወለ ለውቀተን እት ፍንጌሀን ለህሌት መስንዮት ወፈተ ተአርኤ ዐለት። እብ ሰበበን ቀደም እ'ለ ለኢለአ'ምሩ ሸዑር እቡ ሸዐረ። እምበል ሕሳብ እት ልተልሀየ ወእምበል ዐዛብ እብ ሻም ወፈተ እት ልትመተዐ። ሀ'መት ትግበእ መሸክ ክም አለበን ዶል ረአ ለሓለተን አቅነአቱ። እግለ ለቡብሱ ወለበድለቱ እብ ለትፈናተ ሓባረ ወለ ካቤለቱ ዶል አቅመተ እብ ቅብብ ርሕ ሰበት ሸዐረ፡ ሸንሀት ናይ ሰሓቅ መሪር ወመጢጠት ለትአወዴ ተርጀገት ትሰመዐቱ።

ላከፎት ከወኒ ወአርምሐት ተማም ተዐለመዩ። እት መሲክ አፍሩስ ህዬ ለልትዓደሉመ አለቡ። ወእት ክምተ አሰዩፍ ህዬ ምን ለዐል ኩሉቱ። ኩሉ መንደላይ ለል'ተምነዩ ሐቆ ረክበ ሚ ነቅሰት ምኑ። ምናተ እሊ ባዲ ለሀለ ልቡ እግል ልብለሰ ላተ ሒለት ሰአነ! ናፌ በክቱ ሰኒቱ። ማነ ለኩሑል ዕንታተ ወጭቀረ ሐነብረ ለበጽሕ እለ ሀደ። ኹኔመ ህዳይ ክም ዋጅብ ናይ ዲን ሰበት ለሐስቡ፡ ቅስሙቱ ለሀበቱተ እግል ልህዴቱ። ህቱ ላኪን እት ልቡ ሻም ጥሙም ሰእየት ለአበትክ እንዴ ረፍዐ እግል ልንበር ቱ። ወክመ እተ ዕጨት ለማይ ኒል ወበርሀት ጸሓይ ሰእነት እግል ልትጨራመጥቱ።

ሐቆ እላመ እተ መባጥሩ ለቀዳም ሌጠ ሐጠጠ። ወርሑ እብ ሓርያይ መርኢት መስኢት ሀበየ ወአትሳጅዐየ። ላመ ዝያረት ለአሚረት ወዴተ ረስምየት ክም ይዐለት ሸክ ኢወደ። ክምሰልሁ ምን ኢተዐሌ ኩሉ እተ ሮሻን ለሀለ አዳም ወኣመረ። ወእግ'ለ ዓይለት ለመለክየት ለተአስትህል ሕሸምት ወናይረት ኩቡቴ ወወደው እሉ። እለ ምን ገብእ፡ አዜመ አስክለ መርከብ እብ በይነ ክም ተአቀብል ሸክ አለቡ። ገሌ ምነ ሕሳባቱ አማን ገብአ እሉ። ለአሚረት በዐለ ውቅልት ሕሸመት አስክለ ባብለ ሮሻን ክም ሳርሕየ እበ አሰረ አቅበለት።

ደደፍ እተ አካነቱ እተ ሰልምለ ጅኔነት እንዴ ትዳለ በጥር ዐለ። ዶል ለእተ ባኩ በጽሓ'ተ ሰይፉ ሐርጠ ከሰላም ዐስከሪ ወደ እለ። አመተ አለቡ ለአሚረት ብጥር ትቤ ከእብ ጀላል ወክብር ውልብ ቴለቱ። ከት'ተርጀግ ለህሌት እት መሰል ክም እለ ቴለቱ፦

- ስመዕ የሀ ዛብጥ። ዋጅባትከ ሚ ክምቱ አክል አሕድ ተአ'ምሩ ማሚ?

ደደፍ እንክሎዕ እት እንቱ፦

- መንባይትዬ በዐለ ውቅልት ሕሸመት። ሰኒ አም'ሩ።

እብ ህግየ መ'ራር ትሰአለቱ፦

- እት ዘመን ሰላም አዋልድ እግል ትቃጭፍ ዋጅብ መስለከ?

ረብሸት ገበአት ዲቡ። እግል መደቲት ግንሐት ጥፍዐት ተሐይሰ ገንሐቱ ወክም እለ ቴለቱ፦

- ጅንዲ እት ሸቅል ከያነት እግል ልትፈ'ረር ዋጅብ መስለከ?

ለህግያሀ ሰበት ገድአቱ ወመትሐ'ማለ ሰበት ሰአነ ክም እለ ቤለየ፦

- መንባይትዬ .. ዐስከሪ ሓጥር እት ከያነት ኢልትፈ'ረር!

እት ት'ተርጀግ እቱ ትሰአለ'ቱ፦

- እብ ም'ረሐር ዕጨት እንዴ ተሐበዐ፡ እግ'ለ እ'ትድሑናት እት እንተን እምበል ትልህያሀን ከበር ለይዐለ እለን አዋልድ፡ እብ ብራቃተን እት እንተን ለረሰም ነፈር ህዬ ሚ ወቴልካሁ?

ለህግያሀ እንዴ ሸወከተ ወገጸ እንዴ አሰረት ክም እ'ለ ቴለቱ፦

- እግል ተኣምረ ለብእትከ፡ ለሱረት ሐዝየ ህሌኮ።

ደደፍ ክመ እተ ጠቢዐቱ ጣይዕ እት እንቱ፡ ለእዴሁ እተ ነሐሩ እንዴ ሎሸየ፡ ከለሱረት ምን ምሕበዐ እንዴ አፍገረየ እግ'ለ አሚረት ሰለመየ።

እለ በታተን ትታከየ ይዐለት። ከምስል ኩሉ ለክብረ - ለውዲቱ ሰኒ ክም አትፈከረተ ለገጸ ኢሐብዐ። ምናተ ሻፍገት እት እንተ ረሐ እንዴ ትማለከት ለእዴተቲተ ማርየት እንዴ መደት እግለ ሱረት ትከበተ'ተ።

ከጀላል ክብረ ወግርመተ ሰሩጊት እት እንተ አስክለ መርከብ አተጀሀት።

ሬባብ

ፍትነት ዐድ ባቅል ተአበዴ

ዎሮት ነፈር ጅኔታይ እት ልትዘቤ ጸንሐዩ። ለጅነ እምበል ፍትነት ካልእ ሐቴ ዔበትመ ይዐለት እሉ። ህቱ ህዬ እሊ ብዞሕ ክም ዔብ ኢሐስበዩ ከእግለ ጀነ ትዛበዩ። ለጅነ አምዔላቱ ክም ሓለፈ...እግለ እሲት መንባሁ ክምእነ ቤለየ፡ "መንባዬ፡ እሲት እግል ልጽመር እትኪ ናዊ ሀለ፡ ወበታተን ክም ኢፈቴኪ እት ክል-አካን ዳግም ሀለ። ከእግል ልርሐም እትኪ ወምነ እሉ ሳትት ሀለ እግል ለዐቅብል ዶል ሐዜኪ፡ ዶል ለእለ ሰክብተ ላመት እንዴ ነስአኪ ከምነ ተሓትለ ሸከሙ ሐቤታት ጭገራት እንዴ ላጼኪ ምስልኪ አኪበን።" ለእሲት እለ ክም ሰምዐት ለጅነ አማኑቱ እት ትብል እግል ረሐ ሐሸክሸከት፡ ወክምለ እለ ትበህለት እግል ትውዴ ብእሰ አስክ ሰክብ ትታኬ ዐለት።

ለጅነ ሐቆ እለ ዲብለ ብእሰ እንዴ ጌሰ ከክምእነ ቤለዩ፡ "መንባዬ እሲትከ እግል ትትካረጅ ምንከ ናውየት ሰበት ህሌት፡ ዮም ላሊ እግል ትሕረደከ ዱሊት ህሌት። ሐቆ ኢተአምነኒ ለአማን እብ ኖስከ እግል ትርአየ ፋዜዕ እት እንተ ትሰኬከብ እለ ወራቅበ። ሓጀት ለእበ ተሐርደከ እት እዴሀ እት እንተ እተ ምስካብከ እግል ትምጸአካቱ።" ለመንባሁ አምነዩ፡ ምድር ላሊ ክም ገብአ ለእሲት ላመተ እት እዴሀ እት እንተ ምነ ሐንለ ሸከም ብእሰ ሐባት ጭገራት እግል ትላጼ እት ተአትሜፍር መጸት። ለእናስ ትሰኬከበ እለ፡ ወምስል ነፍሱ ሐጊገት ተ እለ ለሕጻን አማኑቱ ቤለ። ለእሲት ላመተ እንዴ ጸብጠት እትለ ወሪዱ ዶል ደነት እብ ግሳዩ ገብአ ወለላመተ እንዴ አትሐደገየ ሐርደየ እበ። ዐደ ዶል መጽአው ወለቶም ማይተት ክም ጸንሐቶም ህቶም ህዬ እግሉ ቀትለው። ወእብ ሰበብ ፍትነትለ ጅነ ፍንጌ ክልኦት ለዐድ በአስ ጀረ ከእብ እደይ ሕድ በደው። ከምን ፍትነት ለለአኬ አከይ-አደብ በታተን ይህለ። ወፍትነት ህዬ ዐድ ባቅል ተአበዴ።

ተበሰም

ኦሮት ዐረብየቱ ትሰረቀት ...፡ አምዕል ሓሪት ተማም ሕጽብት ወነዲፈት እት እንተ እተ አካነተ እት በጥር ረክበየ። ፈትሐየ ክምን አቀመተ ጀዋብ ክሩይ ረአ። ለጀዋብ ፈትሐ ክም ቀርአዩ፡ "ኢትጽበጥ እትዬ፡ ለውዳዬ ሰኒ አሰፌኒ፡ እሲትዬ ትምሕጥ ሰበት ዐለት፡ ዐረብየት አስክ እስብዳልየት እነሰአ እበ ሰበት ሰአንኮ፡ እባ ቱ ለዐረብየትከ ነሰአኮ። መሕገዝ ወዴኒተ ዐፌ ምንዬ፡ ወእለ ዐዙመትዬ እግል ትትከበት ምንዬ እስኤከ።

አነ ሰበት ዐ'ገብኮ እግል ትሳምሐኒ ምስልዬ ሲነመት እግል ትርኤ ዓዝምከ ህሌኮ፡ ወእሊ ተዛክር እግልከ ወእግል ዕያልካ ቱ" ትብል ዐለት። ለእናስ ምን ክትር ፈርሐት ምነ ዕንታቱ ልትደሬ ለዐለ አናቤዕ እት ማሰሰ ክምእነ ቤለ። "ያረይ እለ እዲነ አስክ እለ እብ ኬረ ሌጠ ህሌት።" አምዕል ሓሪት ህቱ ወዕያሉ ሕድ ከምከመው ወተዛክሮም እንዴ ነሰአው፡ ፈልም እግል ልዕፈው ሲነመት አተው። ዶል ለዐድ አቅበለዋተ ቤቶም እንዴ ትሰረቀት ጸንሐቶም፡ ወእተ ጣውለት ጀዋብ ክሩይ ጸንሐዮም። ለጀዋብ፡ "እንሻለ ለፍልም ዐጅቤኩም ማሚ?" ልብል ዐለ።

ልእከት ውዛረት ተዕሊም እብ መናሰበት 8 ሰብተምበር እድንያይት አምዕል አብደዮት ቅዌት

"ደቀብ አብደዮት ቅዌት፡ እግለ እት መዐደዩት ለህሌት ዐለም፡ ብንየት አሳስ ሰላም ዳይመት መጅተመዕ"

እድንያይት አምዕል አብደዮት ቅዌት እት ዐለም ዮም 8 ሰብተምበር ትትዘከር። እት ዐድነ ዮም ዓመት እግል 22ይት ኢነተ እት ዐለም ህዩ፡ እግል 58ይት ኢነተ ትትዘከር ህሌት። ፈቂድ እለ አምዕል፡ እት ፈዓልየት አሸቃል አብደዮት ቅዌት ወበርናምጅ ዐረዮት እብ ፍንቱይ፡ ተዕሊም እግል ዐባዩ ህዩ እብ ዓመት፡ ለትአከደ ሄራር እግል ልትሐፈዝ፡ ወለነቅሰት እግል ነአትምም፡ መትፋቀዲ ወአትሐዳስ ገለድ ቱ ለሀደፈ።

እድንያይት አምዕል አብደዮት ቅዌት ሰነት 2023፡ እብ ደረጀት ዐለም፡ "ደቀብ አብደዮት ቅዌት፡ እግለ እት መዐደዩት ለህሌት ዐለም፡ ብንየት አሳስ ሰላም ዳይመት መጅተመዕ - Promoting literacy for a world in transition –Building the foundation for sustainable and peaceful society" ሐንቴለ ትብል ሰቅራት ትትዘከር ህሌት። እለ ልእከት እሊ፡ ብቆዕ፡ ወሔቅፋይ አሳስ ተዕሊም እግል ኩሉ ዲብ አከዶት አብደዮት ቅዌት አስክ እለ አሀምየት ዐባይ ክም ቡ ተሐብር። አብደዮት ቅዌት፡ ፈሀም ፋዬሕ ዲብ አሰበቆት ወአትናያት ምህም አሳስ እግል ትሉሉይ ተዕሊም ወዐቦት፡ አግደ ህዩ እት አሰረቶት ሐገሌብ፡ ዐቦት እጅትማዕየት ወለትሳዌት መሻረከት ዲብ አከዶት፡ ምህም ዓምል እት ተጠውር ዳይም እት ኩሉ ዕምር ኣደሚ ለልሄርር ተዕሊም ቱ።

እተ ሐልፈየ ክልኤ ሰነት፡ እለ ዕለት ዲመ እግል ልትዘከር ወእግል ልትሸቄ ዲቡ እተ ለአስትህሉ ሰቅራታት ትዘከርናሀ። ዲብ ሰነት 2021 ለዐለት ሰቅራት፡ "አብደዮት ቅዌት ወኣደሚ ለመርከዘ ሐዮት፡ ወአጭበቦት ፈርግ ዲጂታል" ለትብል ዐለት። እላ እብ ወሳይል እዕላም ወቴክኖሎጂ ሐብሬ ለትሰዬት ወራት አብደዮት ቅዌት እግል አትኣታይ ወአፍይሖት ለትሰንድ ልእከት ምህመት ዐለት። ናይ ሰነት 2022 ሰቅራት ህዩ፡ "ተቀዩር እት መራክዘ ተዕሊም አብደዮት ቅዌት" ለትብል እት ገብእ፡ አካናት ተዕሊም ወበቃዐት መሻቀዩታቱ ዲብ ፍገሪት ተዕሊም ለቡተ ሐዞት ለትከሰሰ ዐለት። እብ ዓመት እሊ ልእኮታት እሊ፡ አሀምየት ለቡ ወእት ወቅቱ ሰበት ዐለ፡ ምስል እለ ልእከት ዮም ዓመት እንዴ ጨመርነ እግል ንሸቄ እቡ ወንፍቀዱ ለወጅብ ክም ቱ ውዛረት ተዕሊም ተአትፋቅድ።

ምን አቃሊም ለትረከበት ሐብሬ እሐሰእ ክመ ተአፍህሙ፡ እት ናይ 2022/2023 ዓመት ምህሮ፡ እብ ዓመት 38,969 ዐባዩ (90.5 ምእታይት አዋልድ አንሳት)፡ እብ 2,461 መደርሰ እት ልትዐለሞ፡ ዲብ 1009 ንቀጥ አብደዮት ቅዌት እንዴ ትሰጀለው ደርሰው። ሐድ 70 ምእታይት ምን ትሰጀለው ህዩ ለትሰተተ እሎም ምህሮ አትመሞቶም ለልአትናይት ቱ። ምናተ፡ ለትረአ አትካራም ወድህር መሻረከት ውላድ ተብዕን አሰባቡ እግል ልትፈተሽ ወእግል ልትሰየሕ ለቡ ቱ። ኩሉ ለትሰርገለ ወራታት፡ እተ በክት ራክብ ለኢጸንሐ አድሁይ መጅተመዕነ ለረከዘ ሰበት ቱ፡ ነቲጃቱ ሰኔት ተ። እሊ ህዩ ለምን ሰነት 2015 ወእንሰር፡ "እት ድዋራትነ ድጌ ቃዊ እግል ኢለህሌ እብ መቅሬሕ ንሸቄ" ለትብል ሰቅራት እንዴ ታለ፡ ለሸቀ ለትመሳነ ተዕቢኣት ፍገሪቱ ተ። አዜመ እተ ለኢትበጸሐ ወአብካት ተዕሊም ለኢረከበ አድሁይ እንዴ አተንከብነ፡ እግል ንሸቄ ቱ።

ወጀዶት በርናምጅ ዐረዮትመ፡ (ምን 9-14 ሰነት ለዓማሮም አጀኒት) ምስል ብዞሕ ነዋቅሱ ፍገሪት ሰኔት ለትረከበት ምኑ በርናምጅ ቱ። ምን አቃሊም ለትረከበ ናይ 2023 ተቃሪር ክመ ለሐብሩ፡ እትሊ በርናምጅ እሊ፡ 22,656 ደረሰ ትሰጀለው፡ 16,467 ምኖም ህዩ (72.7 ምእታይ) ምህሮሆም አትመመው። እትሊ መሻረከት አዋልድ 44 ምእታይት ተ። እለ መሻረከተን ድህር ሰበት ህሌት፡ ሸቅል ትሩድ ክም ለአትሐዜ ተአሸር። ምነ መድረሰቶም ለአትመመው እብ በቃዐት ሰኔት ሓልፋም ለህለው ሑዳም ሰበት ቶም ህዩ፡ ሸቅል ትሩድ ለሐዜ ለህለ ለኢለአሰክብ ጋር ቱ። ዲብ በርናምጅ አብደዮት ቅዌት -ምህሮ ዐባዩመ ለሓለት እተ ክምሰሌሃ ተ።

እትሊ ወክድ እሊ እት ዐድነ ምን ዐግሎ ተዕሊም በረ ለህለው አግሩዝ ብዝሓም ቶም። ሰበት እሊ በርናምጅ ዐረዮት እብ ትሉሉይ ወእት ዋጅብ፡ እበ መስኢት ለትገብእ እቱ አግቡይ ጀላብ እግል ልሸቄ ቡ፡ እብ አፍረዐት ወዛረት ተዕሊም አቃሊም፡ መራቀበት እግል ትግበእ እቱ ወጅብ። እምበል እሊ እት ዐድነ፡ ለገብአ ናይ ምህሮ በክት ለኢረክበየ፡ እት ረዩን ወለ ይውጡይ ባካት፡ ለህለየ ዐዶታት ብዝሓት ክም ህሊያመ ለልትአመር ቱ። ሰበት እሊ እት ክእነ ለመሰል ባካት፡ በራምጅ አብደዮት ቅዌት ወዐረዮት እንዴ ትፈዐነ፡ እግል ምዋጥኒን ምን ተእሲር ናይ ሐገሌብ ወመድንጋር፡ ክምሰል ልትነጀው ውድየት እብ መትአያሰ እግል ልትከደም እቱ ለወጅብ ወጠኒያይ ሀደፍ ቱ።

እት ዐድነ ፈዓልየት ወራታት አብደዮት ቅዌት እግል ዐባዩ፡ ምን ሰነት 2000 እንዴ አስተብደ፡ ለልትአከድ አው ለልትበጸሕ አህዳፍ እንዴ አንጸራቱ ለትበገሰ። እሊ አስክ 2015 እግል ልትአከድ ለተሐሰበ አው ሰእየት ለገብአት እቱ፡ ሀደፍ አው መባጽሕ፡ ቅያስ አብደዮት ቅዌት፡ ዲብ ሐድ 15 አስክ 10 ምእታይት ክርየት ለልብል ዐለ። ክምሰልሁመ ፍንቲት ቅያስ አብደዮት ቅዌት ፍንጌ አንስ ወተብዐት ዲብ ምተሐት 10 ምእታይት ናይ ክርየት ዲብ ደንጎበ ህዩ ክምሰል ልትመጣወር ለአመመ ዐለ። ወራታት አብደዮት ቅዌት እብ መደቃብ ወእብ ትሉሉይ ሰበት ገብአ፡ ለዲብ ሰነት 2000 ጽቡጥ ለዐለ መባጽሕ አው ሀደፍ፡ ፍገሪት ክምሰል ትረከበት ምኑ ትጌመመ፡ እሊ እብ ድራሳት ለተለ እግል ልትአከድ፡ ለወጅቡ ምንማቱ፡ እትሊ ወክድ እሊ፡ ቅያስ አብደዮት ቅዌት እት ኤረትርየ፡ ሐድ 85 ምእታይት ከምቱ ጊሙም ህለ። እሊ ናይለ ገብአ ለትመቅረሐ ወለኢልትሐለል ካድም ቱ።

ለዲብ መጃል አብደዮት ቅዌት አስክ እሊ፡ ለተሰርገለ ወራታት ለልትሐመድ ምንማ ቱ፡ ዲብ ለትፈናተ ድዋራት፡ ደጉስ ቅዌት እግል ኢልሳድፍ ለለአፈርህቱ። ሰበት እሊ፡ እግል ክሉ ለከሰሱ እብ ፍንቱይ ህዩ እዳራት ደዋዬሕ ምስል መሻቂቶም፡ ኣብ መቅሬሕ እግል ልሸቀው እቱ ወዛረት ተዕሊም ትትላኬ። ዎሮ ምነ እትሊ መጃል እሊ እብ እህትማም እግል ልትከደም እቱ ለወጅብ ወራታት፡ መክተባት መዐየ እብ ድዋር ድዋሩ ክሰተት፡ ወናይ ቅራአት ለመድ ክምሰል ለህሌ እግል ልትከደም ለአስትህል።

እብ ደረጀት እዲነ፡ ቅያስ አብደዮት ቅዌት፡ እብ ጅንስ ልትረኤ እት ህለ፡ አንሳት 82 ምእታይት፡ ተብዐብ ህዩ 90 ምእታይት ክምቱ ልትዋገም። እሊ ናይ 8 ምእታይት ፋዬሕ ጋግ ቱ። ዲብ እሊ ወክድ እሊ ዲብ ሓለት ዐድነ ሐቀመ ተንከብነ፡ ድራሳት ሰበት ኢገብእ እቱ እብ ዋዴሕ ለልትአመር ኢኮን። ምናተ፡ ለዲብ 2008 እብ ውዛረት ተዕሊም ለገብአ እግል ቅያስ አብደዮት ቅዌት እብ ለከሰሰ ክምሰለ ለሐብሮ፡ ፍንጌ ናይ ክልኢቱ አጅናስ ናይ 17 ምእታይት ፈርግ ክም ዐለ፡ ለለአሸር ቱ። ዲብ እሊ ለአተላለ ስኒን፡ ዲብ ኤረትርየ መሻረከት አዋልድ አንሳት፡ እት መራክዘ አብደዮት ቅዌት፡ እት ክል ሰነት ዝያድ 80 ምእታይት ዲብ ልሰጀል ጽንሐቱ ለለአትናይት ቱ። ዲብ እሊ ለጸንሐ ጋግ እግል አጭበቦት ዶር ክምሰል ቡ ሸክ አለቡ። ምናተ ለፈርግ ልሰዕ ክምሰል ኢትመጣወረ፡ እት ወግም እንዴ ኣቴነ፡ እግል ሳወዮቱ ዲብለ ተሌ ሰኖታት እብ መቅሬሕ እግል ንሸቄ ውዛረት ተዕሊም እብ ድግማን ተአትፋቅድ።

ልእከት ናይ እለ አምዕል በገ፡ መትቀዳም ወራታት ተዕሊም እግል ዐባዩ ወበርናምጅ ዐረዮት እቱ እንዴ ተሓፈዝኩ፡ አተላላዩ አከዶት ብቆዕ ወጀዶት ተዕሊም እግል ምዋጥኒን እት ፍዕል እግል አውዐሎት ንሸቄ ለልብል ቱ። እብ አሳስ እሊ ዐሽም ወመሻረከት ምዋጥኒን እት አበደዮት ቅዌት፡ እት ለሐይሰ ገይሰ ህለ። ለዐበ ተሐዲነ ላኪን፡ ዲብ ፍገሪት በቃዐት ተዕሊም ልትረኤ ለህለ ሕውና ቱ። ሰበት እሊ፡ ለበክት እንዴ ኢረክብ ለጸንሐ ድዋራት፡ በክት ለረክብ እቡ አግቡይ ዲብ እንከልቅ በቃዐት ተዕሊም እግል አስነዮት ለለአቀድር ምስዳራት እግል ንስአት ወመራቀበት ገለድነ እግል ነትሐድስ ውዛረት ተዕሊም እብ ድግማን ትትላኬ። እብ ሰበብ ቅዌት ለልትትሐደድ መቅደረት ልገብእ ወአፍረዮት ምዋጥኒን ነህውን።

"ዐቦት ወመትቀዳም እብ ተዕሊም ወተእሂል"

በኪት መአንበት ሰነት ድራሰት ሐዳስ

2023/24

ውዛረት ተዕሊም 8 ሰብተምበር 2023

ስያሐት እት አቅሊም ጋሽ-በርከ

ምን ገጽ 7 ለተላላ

ዲብ ስያሐት እብ ዕሙማይ ዶል እንርኤ ብዙሕ ህለ፡ ምናተ ለህለ እግልከ እግል ተአትኣምር ጀርቤ ዶል ገብእ ሰኒ ቱ። ቀደም እለ ስያሕዩን ናይ ጀርመን ወፖላንድ እብ ብዝሔ መጽኡነ ዐለው፡ ህቶም ዝያድ ለለአህተሞ እቡ፡ ምን እሊ ክሉ እግል ስያሐት ለትበህለ፡ ዲብ ቆምየት ኩናመ ቶም ለረክዞ። እብሊ እንተ ለህለ እግልከ ተኣዳሌ ወለ ጋሻይ ምኑ ለልሐዝዩ ሕርያን እግል ሊዴቱ ለሔሰ። እብሊ አስክ እለ ሕነ ብዙሕ ባካት ዲቡ ድራሳት ዋድያም ለህሌነ ወልሰዕ እብ ለትፈናተ አስባብ ለኢበጽሐናሁመ ታርፍነ ህለ።

ፎዴ ለልትበህል ባካት ናይ ቆምየት ኩናመ ልሰዕ አስክ እለ እንደርሱ ህሌነ። እብ እንክርኩም ከማን ክምሰለ ምን ራስ ቄሳር አስክ ራስ ዱሜረ ለልብል፡ ለትቀደመ በርናምጅ እግል ትውደው ህለ እግልኩም። እግልሚ ለህለ እግልነ ዲብ በሐር ሌጠ ለትሐደደ ሰበት ኢኮን። እትሊ ለሐልፍ ወክድ እብ መፈወድየት ዓዳት ወርያደት ለትነዘመ እግል ንትሓፈዝ እቱ ለወጅበነ እንዴ ትደረሰ እግል ልትሐፈዝ ዲብ መዲነት አቁርደት እጅትማዕ እግሉ ለገንሕ ጋብእ ዐለ። እሊ ህዩ እንዴ ተአመረ ሰኒ እግል ልትሐፈዝ፡ እሊ ምን መደት ትርክ እንዴ አንበተ ለትበነ እግል ስያሐት ምህም ላቱ፡ እሊ ጋብእ ዲቡ ለህለ ድራሳት ምኑ ወኬን እግል ልትደረሰ ክም ለአትሐዜ ርእያሙ ህሌነ።

ብዕድ መዐስከር ሳወ ርኤነ ምንገብእመ፡ መርከዘ ጠወሮት ሸባብ ሌጠ እንዴ ኢገብእ፡ ለዋልዴን ውላዶም እግል ልርአው ለገዩሱ ክም መጃል ስያሐት ርኤነሁ ምንገብእመ፡ ሰኒ ለለትዐጅብ መጃል ስያሐት ቀበት ዐድ ንትከበት ክም ህሌነ ለልአርኤ ሰበትቱ ምን እንደርሱ ለህሌነ ለልትፈንቴ ኢኮን። እሊ ለእሉ እቤ ዲብ መስወደትነ ጸብጣሙ ለህሌነ እት ገብእ፡ እብ ተማሙ እሊ ዲብ ጋሽ-በርከ ለህለ መሓዛት ላኪን ክም ናይ ስያሐት ለንትከበት እቱ እንዴ ወዴነ ልሰዕ ዳርሳሙ ኢህሌነ። እብ ውዛረት ሐርስ እትሊ ጃርዲን ህለ ወዲብ እሊ ገምለ ክህለ እት ልትበህል ለልትሸራሕ ሌጣቱ ለክም ድረሳት ጻብጣሙ ለህሌነ። እብ ዐቢሁ ህዩ ንዋይ ተዋብ ህለ። እትሊ አቅሊም ብዙሕ ንዋይቱ ለህለ፡ እሊ አቅሊም እሊ እብ እክል ሌጠ እንዴ ኢገብእ ለእንርእዩ፡ እብ ንዋይመ ሰኒ ርዙቅ ክምቱ እግል ነአብሪህ እንፈቴ።

እሊ አቅሊም እሊ ግድለ ንዳል ሸዐብ ኤረትርየ ለአንበተ ዲቡ አቅሊም ቱ። አድብር አዳል ሸሂድ ብ/ጀነራል ሙሰ ራብዓ ሓክም አቅሊም ጋሽ በርከ እተ ዐለ እቱ ወክድ፡ አስክለ ደብር እንዴ ፈገርነ ለደረስናሁ ብዙሕ ቱ። ለንዳል ምን ባካት ድዋራት አሸሊ ለልትበህል እንዴ ግስነ ሰበት ደረሰናሁ ክም ወሲቀትለ መደት ለሀ አባይ ዶል መጽኦም ከአፎ ወዱ ክም ዐለው ጻብጣሙ ህሌነ።

ልተላሌ……

ጅግራታት ማውንቴን ባይክ፡ እት ሸዋሬዕ ጸጸራት ገብአ

እብ መናሰበት መዳላይ እግል ዱር አቅሊም ምግብ፡ ለሐልፈት ሰንበት ንኢሽ ጅግረ ማውንቴን ባይክ ወዳ'ኮርሶ እት ባካት መቅበረት ሹሀደእ -ጸጸራት ገብአ።

እተ ምዕል ለሀ፡ ምን ዓማር 13-14 ሰነት፡ እት 37.5 ኪሎምትር ለትጃገሮ እት ሀለው፡ ምን ፈሪቅ ሳሊና ሴም ሀይሌ ተዐወተ ዲቡ። ተመስገን አስመሮም ወሻሎም አለም ምን ፈሪቅ ትጽቢት፡ ሮቤል ዳንኤል ምን ገዛ ባንዳ፡ ፍሬሰላም ሙሴ -ምን ትጽቢት፡ ወላሜክ ኪዳኔ ምን ገዛባንዳ፡ አስክ ሳድስ ተርቲብ ለአተው ቶም።

ደርቦም፡ ዓማር 15 ወ16 እት መሳፈት 41.4 ኪሎምትር ትባደረው። ሚልክያስ ዳንኤል (ወድ-ዐሰብ)ምን ፈሪቅ ትጽቢት ህዬ፡ እግል መትጃግረቱ እብ ለትአትፈክር በቃዐት እንዴ አጅገረ፡ አወላይ አተ። ደርቡመ ውላድ ፈሪቁ ዳይሞን ሰለሙን ወሰናይ ተኸስቴ ለአቱ እት ህለው፡ ዮናታን ተሰፊት ወሻም አማን ምን ፈሪቅ ሳሊና ወሳምኤል ዮአሃንስ ምን ጽንዐት ህዬ አስክ ሳድሳይ ተርቲብ ጸብጠው።

54 ኪሎምትር ምንነ ገልበበው ዓማር 17 ሰነት ወምለዐሉ፡ ዮቤድ ኤፍሬም - ጎዳይፍ እት ልትዐወት፡ ኖህ ተክሌሀይማኖት - አርባዕቴ አስመረ፡ ኤስሮም ያቀብ - አክርየ፡ ሚልክያስ ጸሃዬ - ጎዳይፍ፡ መድሃኔ ዘርኢት - ትጽቢት፡ ንፍታሌም ኤፍሬም - አክርየ ህዬ፡ ደርቡ ለአተው መትጃግረት ዐለው።

ደርብ እሊ ጅግረ ዐጀላት ውላድ፡ 44 መትባድረት ለሻረከየ ዲቡ ብድረ ዐጀላት ማውንቴን ባይክ አዋልድ ተለ። ምን አዋልድ አክል እሊ ብዝሐ ጅግረ ዐጀላት እግል ልትረሔ እሊ ናይ ሰልፍ ቱ። ለሰበብ ህዬ፡ ለዲብ ግራስ-ሩት ሹርካት ለአስመነየ አዋልድ እዳራት ምዴርያት፡ እት ፍረቅ እንዴ ትነዘመየ ምን ሻረከያ ቱ። ለታርፋት ህለየ እዳራት ምዴርዩአትመ መሻረከተን እግል ለአዚደ ፊነ ተሀየበተን።

እትሊ ብድረ ዐጀላት፡ ሲዶና ሀብቶም ምን ሰራይር ሳዋ እት 45 ኪሎምትር ለትዐወተት። ወለት ፈሪቅ ሲልቫና ወልዴሚካኤል፡ ቤትኤል ክፍላይ - ፈሪቅ ጽንዓት፡ ሃና አየሌ -ጋላ ነፍሒ፡ ሊድየ ተክኤ እብ ብሕቶት፡ ሰምሃር አብርሃም - ምን ፈሪቅ ጽንዓት ህዬ፡ ደርበ ከጥ ሰበት ኬደየ ምን ካልኣይ አስክ ሳድሳይ ተርቲብ አተየ።

መትባድረት ዐጀላት ሸባን ዳ'ኮርሶመ እተ ምዕል ለሀ ደሚር ለረዬሕ ጅግረ እት ለአርኡ፡ ናትናኤል ተሾሜ ምን ፈሪቅ ጽንዓት ዲብ ልትዐወት፡ አዶናይ ቃልኣብ - ምን ፈሪቅ ናትና፡ ኪዳኔ ምሉእብርሃን እብ ብሕቶት፡ አቤል ሳሚ ምን ፈሪቅ - ናትና፡ ማቲዎስ በርሄ ምን ፈሪቅ ኤሪቴል ወዳንኤል መሓሪ - ምን ንስሪ ህዬ፡ አስክ ሱሳይ ተርቲብ አተው።

ተእሂል ባድሚንተን እት አስመረ ልትሀየብ ሀለ

ወጠንያይ ፈደሬሽን ባድሚንተን፡ ለሀይቡ ለዐለ ናይ 1ይት ደረጀት ተእሂል ክም ተምመ ተሐበረ።

እሊ ተእሂል፡ ምን ኩሉ አቃሊም ዐድ፡ አቅሊም ሳዋ ወውዛረት ድፈዕ እበ ትፋገረው 25 አንፋር እግሎም ልትሀየብ ሀለ።

እትለን መጽኣነ ለህለየ አምዔላት ቅሩብ ህዬ፡ እብ ኢንስትራክተር ማትያስ ክፍሎም እት ልትቀወድ እብ ሸሬሕ ወፍዕል እግል ልትሀየብ ቱ።

እምበል እሊመ፡ እትሊ ተእሂል እብ ዐውቴ ለሐወጸው ዳርሳም፡ እተ ምን እድንያይ ፈደሬሽን ባድሚንተን (BWF) ለነድኡ ኢንስትራክተር (መሓድር) ለልሀይቡ ተእሂል አወላይት ደረጀት ሩክሰት እግል ልሻርኮ ክም ቱ እሙር ሀለ።

ሻምፕዮንስ ሊግ

ፈሪቅ ፓሪስጄርማን ተረቱ እት በርሳ ልትፈዴ

እተ ሐልፈት ሰንበት ዐባይ፡ ምን ገጽ ላሊ ምነ ገብአ ትልህያታት ሻምፕዮንስ ሊግ በሀለት አብጣል አሮበ፡ ለዲብ ፍንጌ ክልኦት ሀረሚት ፍረቅ በርሰሎነ ወፒኤስ ጂ ለገብአት ትልህየ ሰኒ ድቅብት ዐለት።

ልዮነል ሜሲ እብ ጀሀት በርሰሎነ ቅባል ኤምባፔ እብ ጀሀት ፒኤስጂ በሀለት ቱ። እት 27 ደቂቀት በርሰሎነ ሜሲ እበ ኣተየ እሎም ጎል መርሐው።

ምናተ፡ ፒኤስጂ የአደነሰየ እሎም፡ እት 32 ደቂቀት ክልያን ኤምባፔ ጎል ኣተ ከእብ ተዓድል 1-1 እግል ዕርፍ ፈግረው።

ሐቆ ዕርፍ ላኪን፡ በርሰሎነ ዲበ ዎሮት ጎሉ የብሰ፡ ወፒኤስጂ ህዬ ዲብ 70 ደቂቀት እብ ሞይሴ ኪን ዎሮ ጎል፡ ወ ዲብ 65 ወ85 ደቂቀት ህዬ ኤምባፔ ክልኦት ጎል ሰበት አትዐረ፡ እግል ርሑ ሃትሪክ ወእግል ፈሪቁ 4-1 ክም ቀልብ ወደ።

ቀደም እለ እተ ወደወ ትልህየ ላኪን፡ በርሳሎነ እግል ፒኤስጂ 6-1 ቃልብ ሰበት ዐለ፡ አዜመ 6-5 ህቱ መሬሕ ሀለ።

ፕሪመር ሊግ እት 4ይት ሳምንቱ

ለድቁብ ፍረቅ ፕሪመርሊግ - ደውለት እንግሊዝ እትሊ ምውሰም 2023 ናይ ራቤዕ ሳምንቱ ትልህያታት እትሙም ሀለ።

እትሊ 20 ፈሪቅ ለሻርክ ዲበን ክል ሳምን ለገብአ 10 ትልህየ፡ ገሌሁ ፍረቅ ለዐርግ እት ገለ፡ ገሌሁ ህዬ እት ዝናበት ልትሰሐብ ትርእዩ።

እበ እተ ሐልፈየ ጅምዐት ወሰነብት ለገብአ ትልህያታት፡ ዌስትሃም እግል ሉቶን ታውን 2-1፡ ማንቼስተር ሲቲ እግል ፋልሃም 5-1 እብ ርሒብ፡ ኖቲንግሃም ፎሬስት እግል ቼልሲ 1-0፡ ቶተንሃም እግል በርንለይ 5-2፡ ብራይቶን እግል ኒውካሰል 3-1፡ ክሪስታል ፓላስ እግል ዎልቭስ 3-2፡ ሊቨርፑል እግል አስቶን ቪለ 3-0፡ ወአርሰናል እግል ማንቼስተር ዩናይትድ 3-1 እንዴ ቀልበው፡ ክል-ምኖም ናይ ሰለስ ንቅጠት መክሰብ እት ጆናቢሎም ካርያም ህለው።

እምበል እሊመ፡ ንቀጥ ለትካፈለ ፍረቅ ብሬንትፎርድ ወቦርኔማውዝ 2-2፡ ሼፊልድ ወኤቨርተንመ 2-2፡ ፍኑቱያም ህለው።

ክሪስታል ፓላስ ቅባል ዎልቭስ (3-2)

ማንቼስተር ሲቲ አስክ እለ እተ ወደየን አርበዕ ትልህየ ሰበት ኢትቀለበ፡ እት ሰቡረት ፕሪመርሊግ እብ 12 ንቅጠት ሸንን እት ሀለ፡ ደርቡ ፍረቅ ቶተንሃም፡ ሊቨርፑል፡ ዌስትሃም ወአርሰናል እብ ዐስር ንቅጠት ወመትፈናታይ አግዋል ለአሴሮ።

አስክ እለ ቃልባም ለይህለው ፍረቅ ህዬ፡ ሉቶንታውን ወበርንለይ እብ ዜሮ ንቅጠት እት ዝናበትለ ሊግ ልትሰሐቦ እንረክቦም።

ምን ዝሕረት ማህረጃን 2023

ዐድነ ነኣምር

አቅሊም ዐንሰበ

አቅሊም ዐንሰበ ዲብ ቅብለት ምውዳቅ ጸሓይ ኤረትርየ ለህለ ዎሮ ምነ ስስ አቃሊም ኤረትርያ ቱ። እብ ቅብለት ወቅብለት ምፍጋር ጸሓይ ምስል አቅሊም ቅብለት በሐር ቀየሕ ናይ 201.8 ኪሎሜተር፡ እብ ግብለት ወግብለት ምፍጋር ጸሓይ ምስ አቅሊም ምግብ ናይ 26.7 ኪሎሚተር፡ እብ ምውዳቅ ጸሓይ ወግብለት ምውዳቅ ጸሓይ ምስ አቅሊም ጋሽ በርከ ናይ 303.8 ኪሎሜተር ለሪሙ ሕዱድ ቡ።

ለበዝሐው ስካን አቅሊም ዐንሰበ ትግሬ 61%፡ ትግርኘ 21%፡ ብሊን 18%፡ እት ገበኡ፡ ለበዝሐው በህለት 69% ዲብ ብሩር እብ ሐርስ ወርዕዮ ለልትናበሮ፡ 31% ዲብ መዳይን ወሽብህ መዳይን እብ ናይ አምዕላይ ወራታት ሽቅል ለልትናበሮ ቶም።

ሓለት ጀው አቅሊም ዐንሰበ ዲብ ሰለስ ልትከፈል፡ ህቱ ህዬ ሕፉን ምግባይ ወበሩድ ቴለል ጀው ሽምል።

ዔለበርዕድ ወአሳር ንዳል ድፌዕ ግድለ ስላሕ እት በካት ሐመልማሎ ወሮረ መንሳዕ ወብዕድ ናይ ደያናት አሳር ማርያም ደዓሪት፡ ማርያም ደብረሲነ፡ ሲዲ በክሪ፡ መቅበረት ዐሳክር ጥልያን ከምሰልሁመ መቅበረት ዐሳክር እንግሊዝ ቀዲም አሳር እት አሮተ ደብሬ በዓል እት ሀበሮ መዝረት ወብዕድ ጀዛብ መካሪት ምድር ወወሓይዝ መሓዝ ዐንሰበ ዐጃይብ ላቱ ሔዋናት ከደን መንፈዐት እቅትሳድ ለቡ ዕጨይ ወፍሬታት ከደን ወብዕድ ናይ ዓዳት አሳር ክምኩም ለልትረከብ አቅሊምቱ።

ዔማት እቅትሳድ

መሓዝ ዐንሰበ ዎሮ ምን ዐባዩ ወሓይዝ ዐድነ እብ ምግብ አቅሊም ዐንሰበ እንዴ በትከ እግል ምዴርያት ዔለበርዕድ፡ ከረን፡ ሐመልማሎ ወሀበሮ እንዴ ኬደ ሰበት ለሐልፍ አጥራፍ ናይ እሊ መሓዝ እብ ብዝሔ ዘበናይ እብ መስኖ ለገምል ወራታት ሐርስ ለገብእ እቱ ክምቱ ዲብ መጃል እቅትሳድ ናይ እሊ ብቅል ለልትሐረስ እት ገብእ፡ እት ግንራሪብ መሓዝ ዐንሰበ መ ለትፈናተ ፈዋኪ (አራንሺ፡ ማንጉስ፡ ሎቢን፡ ዘይቱን፡ ምንደሪን ወብዕድ) ክመስለሁመ ሐመሊት (ኮመዶር፡ በሰል፡ ባምየ፡ ሙሉክየት፡ ቀስጠ፡ ካውሎ፡ ጎዕ በርበረ ወብዕድ ፈሬ እቱ። ምናተ እስትዕማር እበ ሰበበየ መደረት ገጽ ሰሪት ጋንሑ ምንመ ዐለ፡ አቅሊም ዐንሰበ እብ እተይ ፈዋክሀ ርዙቅ አቅሊም ቱ። ሐርስ ዔለበርዕድ፡ መከላሲ፡ ጸባብ፡ ደዓሪት ወአጥራፍ ሕሊል ዐንሰበ ህዬ ገሌ ምነ እሙር አካናት ቶም። ዲብ እሊ አቅሊም ዐባዩ መሳኔዕ ምንመ ኢዐለ መአሰሳት እንታጅ ፈጃጂን ወሰደፍ፡ ልባን መስነዕ ሳልለት ሐሊብ ወፍገሪቱ፡ መስነዕ ነቢት እሱስ ዐለ። አስክ አዜ ህዬ ሐሊብ ወፍገሪቱ ዲብ ዔለበርዕድ መስነዕ ነቢት ዲብ ሐጋት፡ መስነዕ ደወ ዲብ ከረን ክድመት ለሀይብ ህለ።

ከደማት እጅትማዕየትኑ

ለበዝሕ መካሪት እሊ አቅሊም አድብር ወአወድግ ሰበት ገብአ ለትፈናተ በራምጅ ዐማር እግል ልሰርግል እቱ ሰዱድ ወማል ብዙሕ ለጠልብ ቱ። እብሊ መታክል እንዴ ኢልትሐደድ ላኪን ዲብ ተዕሊም ወዓፍየት አስክ ጠረፍ ብሩር ለልትሐመድ ወቀይ ትሰርገለ እግል ልትበህል ቀድር። ተኣምርተ ናይ እሊ ህዬ መድረሰት ዳክልየት አስማጥ (ቦርዲን አስማጥ) ኩልየት ሐርስ ሐመልማሎ መድረሰት ተክኒክ ወሐርስ ሐጋት ዲብ እሊ ወክድ እሊ ሚዛንየት ዐባይ እንዴ ፈግረት እሉ ወሱክ ቀረፍ ልትወሰክ እተ ለህለ እስብዳልየት ከረን እብ አውለውየት ምነ ልትረኤ ቱ።

ዔማት ብሮሹር አቅሊም ዐንሰበ ማህረጃን ኤረትርየ 2023

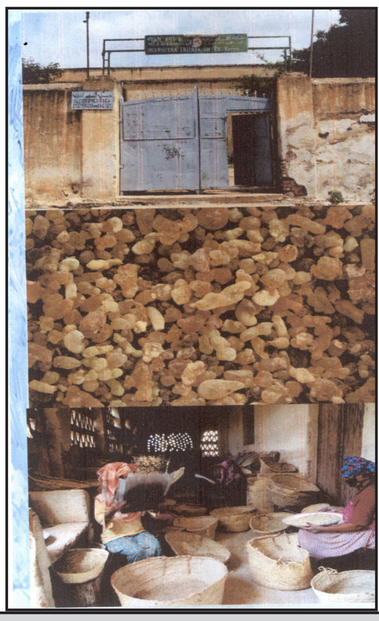

ዕልብ	ኣግሮኢኮሎጂ	ግልባቤ (%)
1.	ይቡስ አው ሕፉን ቀላቅል	8.43
2.	ጥሉል ናይ ሮረ አድብር	52.01
3.	ጥሉል ምውዳቅ ጸሓይ መዳንን	13.50
4.	ሽብህ ብሩድ ምግባይ ሮረ	25.91
5.	አክደር መዕጽየት በሐር	0.15

ዕልብ	ምዴርየት	ትግርኘ	ትግሬ	ብሊን	ብዕድ
1.	ሐጋት	25.50	46.68	32.21	0.61
2.	ሐልሐል	1.43	72.74	25.65	0.19
3.	ዐድተክሌዛን	69.90	30.58	0.18	0.34
4.	ከረን	36.69	35.93	26.14	0.95
5.	አስማጥ	1.11	97.39	0.15	1.34
6.	ዔለበርዕድ	67.52	17.85	20.43	0.20
7.	ገለብ	1.71	97.89	0.29	0.11
8.	ሐመልማሎ	2.84	67.91	34.02	0.23
9.	ሀበሮ	0.78	90.04	0.11	0.07
%		20.78	60.98	17.74	05

አርዛቅ ሰያሐት

አቅሊም ዐንሰበ እብ ናይ ዓዳት ወጠቢዐት ውርስ ሰኒ ርዙቅ አቅሊም ቱ። ናይ በዲር አሳር ክም ደብረ በዓል ወቅሮ እመን፡ ታሪካይ አካናት ክም እት ዓራቱክ ሐልሓል፡ ናይ እስትዕማር አሳር አርተዴኮ መባኒ ዲብ ከረን፡ ገለብ፡ አቅሊም ዶር ዐቢ ለአገዴ። ለበዝሐ ክፉሉ እብ አድብር ወሐላይል ለትመለአ ሰበትቱ እብ መሸርሻር አርድ ለልደማዕቱ። ኖዕ ትርበት ቱ ምን ሖጸ አስክ ከላት ለብእቱ እትገብእ እት ኣውለት ክም ሸዒር፡ ሽንራይ፡ ድንሽ (በጣጥስ)፡ ዕፉን፡ ዳጉስ ወቅርጡጥ ናይ ዜድ